

Kommentti 11.9.: päivitetty opiskeluhoollon osalta (**5.2.3.opiskeluhoolto**)

Päivitetty työllisyys- ja oppilastilastojen, varhaiskasvatuksen osallistujamäärien, varhaiskasvatuksen yksiköiden sekä kotihoidon tuen saajien osalta.

Jätetty sosiaalityön osuus, mutta väri muutettu harmaaksi. Odotetaan päivitystä.

15.11.2023: Päivitetty/korjattu havaitut virheellisyydet

Joutsan ja Luhangan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman päivitys

2023

Joutsan ja Luhangan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2023

TIIVISTELMÄ

Tämä on voimassa olevan lastensuojelulain (417/2007) 12 §:n mukainen Joutsan kunnan neljäs lastensuojelun suunnitelma (lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma) valtuustokaudelle 2021–2025. Suunnitelma antaa lasten ja nuorten palveluiden tämän hetkisestä tilasta ja toimivuudesta perusteellisen kuvauksen sekä **asettaa tavoitteita ja toimenpiteitä tuleville vuosille**.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman avulla ohjataan, johdetaan **ja** kehitetään lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointityötä kunnassa. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (lastensuojelulaki 12 §) laaditaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Lastensuojelulain mukaan kunnan on edistettävä lasten ja nuorten hyvinvointia sekä poistettava kasvuolojen epäkohtia ja ehkäistävä niiden syntymistä. Lastensuojelu käsitetään kaikkia viranomaisia koskevaksi toiminnaksi.

Suunnitelmassa ja sen valmistelussa tarkastellaan **lasten ja nuorten palveluja kokonaisuutena**. Eri toimialat laativat suunnitelman yhteistyönä. Suunnitelman voi laatia kuntakohtaisesti tai useampi kunta yhdessä. Joutsan ja Luhangan on entistäkin mielekkäämpää tehdä suunnitelma yhteisenä, koska lasten ja nuorten palveluja toteutetaan kuntien kesken suurelta osin yhteisenä. Suunnitelmaa laadittaessa henkilöstön, viranhaltijajohdon sekä luottamushenkilöiden yhteistyönä. Tietoa suunnitelmaa varten kerätään eri tietovarannoista sekä tarvittaessa kyselyin ja selvityksin. Kunnanvaltuusto hyväksyy suunnitelman sekä seuraa ja arvioi sen toteutumista vähintään kerran valtuustokauden aikana. Käytännöllinen tapa on käsitellä lasten ja nuorten tilannetta ja suunnitelman mukaista edistymistä vuosittaisen hyvinvointikertomuksen vuosiraportoinnin yhteydessä. Valtuuston tulee ottaa suunnitelman toteuttaminen huomioon kunkin vuoden talous- ja toimintasuunnitelmassa.

Suunnitelman sisältö on laaja-alainen ja koskee lapsen ja nuoren kasvuoloja, niissä olevien mahdollisten epäkohtien ehkäisemistä, vanhemmuuden tukea sekä lasten ja nuorten palveluja.

Joutsan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa korostuvat edelleen varhainen ennakointi peruspalveluissa, moniammatillisen yhteistyön tehostaminen, osallisuuden vahvistaminen, syrjäytymisen ehkäiseminen ja hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen.

Tämän suunnitelman päivitystyö vuosilta 2021-2022 on käsitelty Joutsan kunnanvaltuustossa vuonna 2022 (Kvalt 19.09.2022 § 28).

Tarve tehdä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan päivitys liittyy kesällä 2023 uudistettuun opiskeluhuollon suunnitelmaan. Opiskeluhuollon ja siihen liittyvien suunnitelmien osalta oli tarvetta uusiin suunnitelmiin ja päivityksiin. Hyvinvointialueiden aloitettua opiskeluhuollon ammatillaiset siirtyivät hyvinvointialueiden työntekijöiksi. Lisäksi termi opiskeluhuolto muuttui opiskeluhuolloksi. Samalla voimaan tulivat perusopetuksen opiskeluhuoltoa koskevat muutokset opetussuunnitelmaan. Uusi opiskeluhuollon suunnitelma kuvaa kattavasti sen, miten opetuksen järjestäjäkohtaisesti yhteisöllinen ja yksilöllinen opiskeluhoito järjestetään. Siksi tässä suunnitelman päivityksessä näiden lukujen osuutta on karsittu.

Kertomuksen liitteinä ovat opiskeluhuollon suunnitelma, kouluterveyskyselyjen tulosten esittely sekä valtuustoseminaarissa tehdyn ryhmätyön muistiinpanot.

SISÄLLYSLUETTELO

- 1. Johdanto. 3
- 2. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tavoitteet 5
  - 2.1 .Muut voimassaolevat Joutsan kunnan suunnitelmat 6
    - 2.1.1 Joutsan kunnan strategia 6
    - 2.1.2 Joutsan kunnan laaja hyvinvointikertomus valtuustokaudelle 2017-2021. 6
    - 2.1.3 Luhangan kunnan suunnitelmat 7
- 3. Seuranta. 7
- 4. Työryhmät 8
- 5. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tila ja palvelujen toimivuus 9
  - 5.1. Lasten ja nuorten kasvuolot 9
  - 5.2. Kuvaus lasten ja nuorten palveluista 9
    - 5.2.1 Neuvolat 9
    - 5.2.2 Sivistystoimi 11
      - 5.2.2.1 Varhaiskasvatus/ esiopetus 11
      - 5.2.2.2. Perusopetus 13
      - 5.2.2.3. Lukio. 16
      - 5.2.2.4. Kansalaisopisto. 16
      - 5.2.2.5. Vapaa-aikatoimi 16
      - Liikuntaneuvonta 17
      - 5.2.2.6 Etsivä nuorisotyöntekijä 18
      - 5.2.2.7. Muu opetus- ja kulttuuritoimi 19
    - 5.2.3.opiskeluhoolto. 19
      - 5.2.3.1. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013. 20

5.2.3.2 opiskeluhoolto monialaisessa yhteistyössä	21
5.2.3.3 Kouluterveydenhuolto.	22
5.2.3.4 Koulun psykologityö.	23
5.2.3.5 Koulukuraattorin palvelut	25
5.2.3.6 Oppilashuollon haasteet ja kehittämissuositukset	25
5.2.4 Lastensuojelu.	26
5.2.5 Perheneuvola	32
5.2.7 Seurakunta	32
5.2.8 Yhdistykset	33
5.2.9 Päihde- ja mielenterveyspsykiatria.	33
5.2.10 Poliisi	34
5.2.11 Joutsan Nuorten työpaja -hanke	34
6. Keski-Suomen Perhekeskustoiminnan 2021-2022 toiminnan juurruttaminen ja edistäminen.	35
7. Kyselyitä ja tuloksia.	36
7.1 Kouluterveyskysely.	36
8. Uudet työskentelymallit ja kehittämissuositukset	36
9. Yhteenveto lastensuojelun ja lapsiperheiden sosiaalityön nykytilasta ja kehittämisestä.	38
10. Suunnitelman seuranta ja arviointi	38
LIITE 1 Yhteenveto Joutsan lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilasta ja suunnitelman toteutumisesta 2022.	40
Liite 2. Liikuntapaikat	46
Liite 3. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1.8.2014.	48

1. Johdanto

Lastensuojelulain (417/2007) mukaan kunnan on edistettävä lasten ja nuorten hyvinvointia sekä poistettava kasvuolojen epäkohtia ja ehkäistävä niiden syntymistä. Lastensuojelulain 12 § velvoittaa kuntaa laatimaan valtuustokausittain suunnitelman lastensuojelun järjestämisestä sekä kehittämisestä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi kunnassa. Lastensuojelu käsitetään kaikkia viranomaisia koskeväksi toiminnaksi. Lastensuojelulakiin on tehty henkilöstömitoitusta koskeva päivitys vuoden 2022 alusta lukien. Mitoituksessa on säädetty yhden sosiaalityöntekijän vastuulla olevien asiakkaiden maksimimäärää.

Lastensuojelulakiin ja nuorisolakiin (72/2006) sisältyy velvoitteita, joiden tavoitteena on edistää lasten ja heidän perheidensä hyvinvointia monin tavoin. Lastensuojelulain tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Laissa painotetaan ehkäisevää lastensuojelua, jota on esimerkiksi varhaiskasvatuksen, opetuksen tai nuorisotyön antama erityinen tuki. Laissa velvoitetaan kunnat huolehtimaan siitä, että huoltajat ja muut kasvatusvastuussa olevat saavat tukea.

Uusi sosiaalihuoltolaki (1301/2014) toi kunnille uusia velvoitteita etenkin matalan kynnyksen ennaltaehkäisevien palveluiden järjestämiseksi. Sosiaalihuoltolaki on yleislaki, jonka perusteella myönnetään sosiaalihuollon palveluja niitä tarvitseville henkilöille, ominaisuuksista tai vammoista riippumatta. Sosiaalihuoltolaki koskee sosiaalipalveluja, toimeentulotukea, sosiaaliavustuksia ja niihin liittyviä toimintoja. Näiden tarkoituksena on edistää ja ylläpitää yksityisen henkilön, perheen sekä yhteisön sosiaalista turvallisuutta ja toimintakykyä.

Lastensuojelusuunnitelma on kunnan strateginen asiakirja, jossa tarkastellaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaamista. Lastensuojelusuunnitelmassa, joka voidaan nimetä hyvinvointisuunnitelmaksi, tarkastellaan lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun resursseja ja palvelustrategiaa. Asiakirjassa tarkastellaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaamista ehkäisevien, perus-, ja korvaavien palvelujen näkökulmasta. Hyvinvointialueiden suunnitelmissa määritetään palveluiden järjestäminen ja tavoitetila. Keski-Suomessa keskeisiksi aiheiksi on nostettu:

- Mielen hyvinvoinnin edistäminen
- Arjen turvallisuuden edistäminen
- Liikunnallisen elämäntavan edistäminen

Suunnitelman tavoite on antaa kuntapäätäjille, palvelujen toteuttajille ja kuntalaisille kokonaiskäsitys lasten ja nuorten kasvuoloista ja sekä käytettävissä olevista että tarvittavista voimavaroista. Suunnitelmassa kuvataan palvelujen nykytilaa ja kehittämiskohteita. Tavoitteita ja toimenpiteitä esitellään tekstissä sekä taulukossa (**liite 1**).

Monialaisesta viranomaisyhteistyöstä ja etsivästä nuorisotyöstä säädetään nuorisolaissa (693/2010).

Uusi oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 on tullut voimaan 1.8.2014 alkaen.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan koulutuksen järjestäjäkohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma. Se laaditaan yhteistyössä opiskeluhuollon toimijoiden, opiskelijoiden sekä huoltajien kanssa. Koulutuksen järjestäjä vastaa myös opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvattujen asioiden toteutumisesta. Hyvinvointialue vastaa opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuoltopalvelujen järjestämisestä opiskelijoille.

Hyvinvointialueella tulee olla alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma hyvinvointialueen vastuulla olevien opiskeluhoitopalvelujen järjestämiseksi. Alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma pohjautuu alueella toimivien koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmiin.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 12 §:n mukaan Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan on kirjattava:

Opiskeluhoillon tavoitteet ja paikallisen toteuttamistavan keskeiset periaatteet;

arvio opiskeluhoillon kokonaistarpeesta, käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista ja avustajapalveluista sekä tuki- ja erityisopetuksesta; toimet, joilla vahvistetaan yhteisöllistä opiskeluhoitoa ja opiskelijoiden varhaista tukea. Lisäksi on kirjattava tiedot suunnitelman toteuttamisesta, seurannasta sekä opiskeluhoillon laadunarvioinnista. Uusi laki ottaa oppilaiden vanhemmat entistä paremmin huomioon, mikä puolestaan antaa aiempaa paremman pohjan kodin, koulun ja oppilashuollon yhteistyölle.

Jokaisen kunnan on seurattava asukkaitensa elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä tekijöitä, jotka vaikuttavat niihin. Kunnanvaltuustolle tulee tehdä kerran valtuustokaudessa hyvinvointikertomus, johon kerätään tietoa asukkaiden terveydestä ja hyvinvoinnista ja niihin vaikuttavista tekijöistä ja sekä kunnan kyvystä vastata näihin tarpeisiin.

Uusi sosiaalihuoltolaki (1301/2014) velvoittaa järjestämään lapsiperheille palveluja myös ilman lastensuojelun asiakkuutta, tekemään palvelutarpeen arvion asiakkaan pyynnöstä ja ns. huoli-ilmoituksen perusteella sekä lapsille että aikuisille ja järjestämään lapsiperheille joitakin tiettyjä peruspalveluja, mm. lapsiperheiden kotipalvelua.

2. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tavoitteet

Kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi kunnan tai kuntien toimintaa koskeva suunnitelma,

joka hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran

neljässä vuodessa. Suunnitelman ohjausvaikutusta korostaa se, että suunnitelma

on otettava huomioon kuntalain (365/1995) 65 §:n mukaista talousarviota ja -suunnitelmaa

laadittaessa. Suunnitelman tulee lain mukaan sisältää suunnittelukaudelta

tiedot:

1. lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta;
2. lasten ja nuorten hyvinvointia edistävästä ja ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista;

3. lastensuojelun tarpeesta kunnassa;
4. lastensuojeluun varattavista voimavaroista;
5. lastensuojelulain mukaisten tehtävien hoitamiseksi käytettävissä olevasta lastensuojelun palvelujärjestelmästä;
6. yhteistyön järjestämisestä eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä; sekä
7. suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta.

Kunnan/kuntien suunnitelmalla on kolme perustehtävää; perusoikeustehtävä, strateginen tehtävä sekä konkreettisen toimintaohjelman tehtävä. Suunnitelma-asiakirja sisältää lain edellyttämien tietojen lisäksi:

- **kunnan arvopohjan ja tahtotilan (vision)**
- **konkreettiset tavoitteet ja niitä koskevat linjaukset ja painopisteet**
- **kehittämisehdotukset eri vuosille.**

Joutsan kunnan strategiassa (2022) nostetaan esille Joutsa haluttuna asuinpaikkana, jossa kaikki tärkeä on lähellä ja kunnassa huolehditaan ennaltaehkäisevistä toimenpiteistä sekä halutaan toimia lapsi- ja perhelähtöisesti.

Lasten ja perheiden hyvinvointipalveluiden tavoitteena on edistää lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia ottamalla käyttöön ehkäiseviä, varhaisen tuen ja puuttumisen toimintamalleja.

- Kuntien uudistuvissa palvelurakenteissa on huomioitu erityisesti lapsen, nuoren ja perheen hyvinvointi, osallisuus ja vaikuttamismahdollisuus.
- Lapsia, nuoria ja perheitä työssään kohtaavan henkilöstön ja toimijoiden osaaminen on vahvistunut.
- Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden toteuttaminen toteutetaan kunnan ja hyvinvointialueiden yhteistyönä

Suunnitelman tavoitteena on luoda Joutsasta viihtyisä, turvallinen ja haluttu asuinpaikka lapsille ja nuorille sekä heidän perheilleen, jossa hyvinvointipalveluiden painopistealueena on uusien käytäntöjen ja toimintamallien kehittäminen perusturvapalveluissa varhaisen ennakkoinnin periaatteiden mukaisesti.

Joutsan hyvinvointisuunnitelman mukaan ennaltaehkäisevän työn painopistealueita ja kehittämisen kohteita ovat varhainen ennakointi peruspalveluissa, moniammatillisen yhteistyön tehostaminen, osallisuuden vahvistaminen, syrjäytymisen ehkäiseminen, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen.

YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus on tehty turvaamaan lapsen erityisiä tarpeita ja etua. Yleissopimuksen pääperiaatteet ovat: lapsella on oikeus erityiseen suojeluun ja hoivaan (protection), riittävään osuuteen yhteiskunnan voimavaroista (provision) sekä oikeus osallistua ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti itseään koskevaan päätöksentekoon (participation).

2.1 .Muut voimassaolevat Joutsan kunnan suunnitelmat

2.1.1 Joutsan kunnan strategia

Strategisena valintana kunnan strategiassa on nähty ennaltaehkäisevän työn merkityksen korostaminen. Varhaista ennakoivaa tukea tarvitaan vanhustyön lisäksi myös lastensuojelussa, kehitysvammatyössä ja päihdetyössä sekä kouluissa oppilaille järjestetyssä tuessa.

Perusturvapalvelujen tuottamisessa kehitetään kunnan omaa palvelutuotantoa, edistetään yksityistä hoivayrittäjyyttä ja hyödynnetään uutta hyvinvointiteknologiaa. Tämän lisäksi halutaan tehostaa Joutsan perusturvapalvelusta vastaavien henkilöiden sekä muiden toimijoiden välistä saumatonta yhteistyötä.

Joutsan kunnan vuonna 2022 hyväksytyssä uudessa strategiassa nostetaan esille konkreettisina tavoitteina aleneviin lapsimääriin sopeutetut palvelut, ennaltaehkäisevä kuntalaisten toimintakyvyn vahvistaminen, osallisuus sekä vaikuttavuuden seuraaminen.

2.1.2 Joutsan kunnan laaja hyvinvointikertomus valtuustokaudelle 2017-2021

Joutsan kunnan hyvinvointikertomus on valmistunut vuonna 2017. Siinä on kartoitettu myös lasten ja lapsiperheiden ja nuorison tilannetta Joutsassa. Valtuustokauden päätökseksi käsiteltiin tilannekuvaa uudessa kertomuksessa vuonna 2021.

Kunnan on huolehdittava lakisääteisistä tehtävistä, kuten kustannettava lastenhoidon tuki, vastattava päivähoitotarpeen kysyntään sekä järjestettävä esiopetusta perusopetuslain mukaisesti. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja ennaltaehkäisevän työn painopistealueita ja kehittämisen kohteita ovat varhainen ennakointi peruspalveluissa, moniammatillisen yhteistyön tehostaminen, osallisuuden vahvistaminen, syrjäytymisen ehkäiseminen ja hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Joutsassa varhaiskasvatuksen peruspalvelut ovat kunnossa, vanhempien ja lasten osallisuus tiedostetaan toiminnassa, yhteistyötä tehdään moniammatillisesti ja hyvinvointia ja terveyttä edistetään osallistumalla maakunnallisiin ja kunnallisiin projekteihin ja lasten syrjäytymistä pyritään ehkäisemään varhaiskasvatusikäisistä lähtien. Varhaiskasvatuksessa noudatetaan valtakunnallisia varhaiskasvatuksen linjauksia ja Joutsan kunnan omaa varhaiskasvatussuunnitelmaa.

Joutsan kunnan hyvinvointikertomuksen raportissa valtuustokaudelta 2017-2021 on koottu ajantasainen tilannekuva kunnan taloudellisesta ja toiminnallisesta tilanteesta, lapsia ja nuoria koskevista tilastotiedoista sekä aikuisväestön ja ikäihmisten terveyttä koskevasta tiedosta.

2.1.3 Luhangan kunnan suunnitelmat

Sähköinen hyvinvointikertomus laadittiin keväällä 2017. Hyvinvointityöryhmä koostui kunnan viranhaltijoista. Kunnan työntekijöiltä, järjestöjen edustajilta ja muilta toimijoilta selvitettiin heidän näkemyksensä kuntalaisten tilanteen ja tarpeiden osalta. Hyvinvointikertomuksen päivitys aloitetaan syksyllä 2022.

Luhangan kunnan tavoitteena on säilyttää vähintään nykyiset lähipalvelut ja kehittää niitä yhteistyössä kuntalaisten kanssa. Tärkeää on myös kuntalaisten turvallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet sekä kauniin luonnonympäristön säilyminen puhtaana. Kuntalaisten toimintamahdollisuuksia ja palveluja kehitetään erityisesti ikäihmisten ja lapsiperheiden osalta. Yhteistyö naapurikuntien ja maakunnan kanssa koetaan tärkeäksi.

Luhangan kunta on mukana Joutsan kunnan perhekeskushankkeessa ja tarkoitus on tulevaisuudessa hankkia lapsiperheiden palveluja perhekeskuksesta ja olla mukana toiminnan kehittämisessä ja suunnittelussa. Luhangan kunnan toiveena on kuitenkin, että nykyiset kuntaan jalkautuneet lapsiperhepalvelut säilyvät entisellään.

3. Seuranta

Lakisääteistä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toteutumista tulee seurata ja arvioida kolmena kokonaisuutena:

1. Miten lapset ja nuoret voivat ja miten hyvinvointi on kehittynyt?
2. Miten lasten, nuorten ja perheiden palvelut toimivat ja miten lasten ja nuorten kasvuympäristö on kehittynyt?
3. Miten suunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet ovat toteutuneet?

Lakisääteisen suunnitelman keskeisten painopisteiden ja tavoitteiden on syytä sisältyä kuntastrategiaan.

Suunnitelman toteuttamista tulee johtaa ja koordinoita. Tämä edellyttää johtamis- ja koordinoituvastuiden määrittämistä. Kunnan toiminta- ja päätöksenteko-organisaatiossa määritellään pysyvät rakenteet, yhteistyöelimet ja foorumit, joissa lasten, nuorten ja perheiden asioita tarkastellaan kokonaisuutena.

Lastensuojelulain mukainen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma voi sisältyä laajempaan paikalliseen lapsi- ja nuorisopoliittiseen ohjelmaan tai suunnitelmaan. Tällaista Joutsan kunnassa ei ole laadittu.

Aikaisemman valtuustokauden aikana on saatu lisättyä lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyviä voimavaroja ja työkäytäntöjä, kehittämällä nuorten työpajan toimintaa ja ehkäisevää nuorisotyötä. Viime vuosina on rakennettu uusia esikoulu- ja koulutiloja sekä keskuspuistoon saatu nykyaikainen leikkipuisto. Leivonmäen Kurkiauran koulun pihaan on kohennettu liikunta- ja leikkivälineitä. Osallistavan budjetoinnin kautta on saatu kohennettua piha-alueita ja ulkokuntosaleja sekä liikuntapaikkoja. Koulutyöhön on saatu lisätukea erityisen tuen määrää lisäämällä sekä koulussa tapahtuvaa sosiaalityötä vahvistamalla. Koulunuorisotyö on käynnistynyt vuonna 2022.

Uuden oppilas- ja opiskelijahuoltolain 1287/2013 mukaiset velvoitteet on toteutettu laatimalla koulukohtaiset opiskeluhuoltosuunnitelmat sekä tarkistamalla opiskeluhuoltoryhmien kokoonpanoa tilannetta vastaaviksi. Opiskeluhuollon ohjausryhmä seuraa toiminnan toteutumista sekä asettaa tavoitteita. Ohjausryhmän jäseniksi on kutsuttu myös suositusten mukaisesti opiskelijoiden sekä huoltajien edustaja. Joutsan ja Luhangan yhteinen opiskeluhuollon ohjausryhmä aloitti toimintansa syksyllä 2021.

Lastensuojelun näkökulmasta tarvitaan lisäresursseja varhaiseen tukeen ja ongelmien ennaltaehkäisyyn. Voimavaroja tarvitaan erityisesti lisää perhetyöhön ja vanhemmuuden vahvistamiseen.

4. Työryhmät

Moniammatillinen Perhekeskus- ja Perhetiimi kuuluvat Keski-Suomen kuntien Perhekeskus-toimintamalliin.

- Perhekeskuksen-ohjausryhmä. Lopettaa toimintansa, kun Perhekeskuksen oma toiminta on lähtenyt käyntiin. Perhekeskuksessa ohjauksesta vastaa ryhmä, johon kuuluvat jäsenet sosiaalitoimesta sekä seututerveyskeskuksesta.
- Opiskeluhuollon ohjausryhmä. Lakisääteinen ryhmä, jossa edustajia ammattilaisista, huoltajista sekä opiskelijoista. Joutsan ja Luhangan yhteinen alkaen syksystä 2021.
- Lasten ja nuorten hyvinvointityöryhmä. Kokoontuu tarvittaessa. Käsittää ammattilaisia lasten ja perheiden palveluista sekä erikseen kutsuttavia asiantuntijoita
- ruokakasvatustyöryhmä. Kokoonpanona opettajien ja oppilaiden edustajat, varhaiskasvatuksen edustaja, terveydenhoitaja, ravitsemispäällikkö, keittiön edustaja sekä vanhempaintoimikunnan edustaja.

Kaikkien työryhmien luettelointi ei ole tässä suunnitelmassa mahdollista, koska niitä syntyy suunnitelman voimassaoloaikana usein lyhytkestoisina tiettyä tarvetta varten.

5. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tila ja palvelujen toimivuus

5.1. Lasten ja nuorten kasvuolot

Joutsan kunnassa vuoden 2023 kesäkuussa asukkaita oli 4124 (Tilastokeskus ja Kuntaliitto). Vuonna 2016 asukkaita oli 4673.

Luhangan kunnan asukasluku oli kesäkuussa vuonna 2023 694 asukasta. Vuonna 2015 asukkaita oli 761.

Lasten ja nuorten määrä on aleneva. Syntyvyys Joutsassa oli

2017: 27

2018: 10

2019: 18

2020: 16

2021: 20

2022: 28

Luhankaan on syntynyt viimeisten kolmen vuoden aikana lapsia 0-2 vuodessa.

Työllisyystilanne on heikentynyt edellisen suunnitelman laadinnan jälkeen seuraavasti:

työttömiä määrä / prosentteja työvoimasta

Joutsa maaliskuu 2022	172	10,3
maaliskuu 2023	229	13,9
Luhanka maaliskuu 2022	27	9,5
maaliskuu 2023	36	12,9

5.2. Kuvaus lasten ja nuorten palveluista

5.2.1 Neuvolat

Neuvolapalveluista vastaa Keski-Suomen hyvinvointialue.

Neuvolatoiminnan tarkoituksena on tukea ja auttaa yksilöitä ja perheitä löytämään heidän voimavaransa oman hyvinvointinsa edistämiseksi. Neuvolatyön tavoitteena on kuntalaisten terveyden edistäminen, sairauksien ennaltaehkäisy ja varhainen toteaminen sekä tunnistaa varhaisen tuen tarpeet, ehkäistä syrjäytymistä ja kaventaa terveystilaa. Neuvolapalveluita toteutetaan paikallisesti sovellettuina valtakunnallisten suositusten ohjaamina. Toiminta perustuu määräaikaista ja laajoihin terveystarkastuksiin ja yksilöllisesti sovittuihin käynteihin terveydenhoitajan ja/tai lääkärineuvolan vastaanotolla. Neuvolat tarjoavat myös puhelinneuvontaa ja ryhmätoimintaa sekä kotikäyntejä äitiys- ja lastenneuvolassa.

Neuvola palvelee Perhekeskus Tammen tiloissa.

Äitiys- ja lastenneuvolassa sekä aikuisneuvolassa on käytössä sähköinen ajanvaraus ja sähköinen yhteydenotto. Asiakkaan luvalla neuvoloissa tehdään yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa kokonaisvaltaisen hoidon toteuttamiseksi. Yhteistyötahoina voivat olla esimerkiksi ravitsemussuunnittelija, fysio-, toiminta- tai puheterapeutti, sosiaalityöntekijä, lapsiperheiden kotipalvelu, ennaltaehkäisevä perhetyöntekijä, psykologi, psykiatrinen sh, lasten päivähoido, varhaiskasvatuksen erityisopettaja tai muut hyvinvointialueen yksiköt.

Äitiys- ja lastenneuvola

Neuvolat toteuttavat tehtävänsä vastaanotoilla, kotikäynneillä ja moniammatillisissa työryhmissä. Laajat terveystarkastukset tehdään lasta odottavalle perheelle 15.-18. raskausviikolla. Lasta odottavan perheen tarkastuksen tavoitteena on tukea ja vahvistaa vanhempia oman hyvinvoinnin, terveyden ja syntyvän lapsen terveyden edistämiseksi ja kartoittaa perheen varhaisen tuen tarpeita.

Lastenneuvolassa tehdään laajennetut terveystarkastukset 4 kk, 18 kk ja 4 vuoden iässä. Lääkärinvastaanotto palvelut toimivat kerran viikossa puoli päivää lastenneuvolassa ja puoli päivää äitiys- ja perhesuunnitteluneuvolassa.

Neuvolassa työmenetelminä käytetään terveysneuvontaa, motivoivaa haastattelua, vanhemmuuden tukemista, vuorovaikutustaitojen ja voimavarojen vahvistamista, käytössä Lapset puheeksi-toimintamalli.

Odottavien ja synnyttäneiden perheeseen tehdään moniammatillisia kotikäyntejä ja tarjotaan moniammatillista perhevalmennusta.

Koronasta johtuen perhevalmennus toteutettu etänä. Kotikäyntejä voidaan tarvittaessa tehdä myöhemminkin lapsiperheisiin terveydenhoitajan käyntinä tai yhdessä eri toimijoiden kanssa.

Osana neuvolatyötä toimivat neuvolalääkärin lisäksi erityistyöntekijät puheterapeutti, toimintaterapeutti ja psykologi (terveyskeskuspsykologin työn osuudesta). Erityistyöntekijät ovat tarpeen mukaan neuvolan terveydenhoitajan pyynnöllä lastenneuvolan lapsen käynneillä yhteisvastaanotolla. Terveydenhoitajalla on mahdollisuus ohjata lapsi kehitystason arvioon. Monialaisen yhteistyön avulla edetään tarvittaessa kuntoutussuunnitelman laatimisen kautta Kelan tukemiin terapioihin.

Terveydenhoitajien lisäksi neuvolassa työskentelee psykiatrinen sairaanhoitaja, joka palvelee alle 18-vuotiaita lapsia, nuoria ja heidän perheitään. Psykiatrisen sairaanhoitajan vastaanotolle voi hakeutua kaikenlaisissa kehityksessä, psyykkiseen vointiin ja jaksamiseen sekä arjen sujumiseen liittyvissä huolenaiheissa. Psykiatrinen sairaanhoitaja työskentelee tiiviissä yhteistyössä terveydenhoitajien, koulukuraattorin sekä psykologin kanssa.

Luhangan kunnan lapsiperheet käyvät neuvolassa Joutsan kunnan puolella. Lasten- ja perheiden palvelutarpeen arviointi tapahtuu lasten terveyden ja kokonaisvaltaisen kehityksen osalta pääasiassa neuvolan kautta ja yhteistyö perusturvan ja muiden tarvittavien tahojen kanssa aloitetaan tarvittaessa.

Perhesuunnitteluneuvolassa tarjotaan neuvontaa ja ohjausta seksuaaliterveyteen, raskauden ehkäisyyn, jälkiehkäisyyn, lapsettomuuteen ja raskauden keskeytykseen liittyvissä asioissa. Perhesuunnitteluneuvolassa on terveydenhoitajan lisäksi lääkärin vastaanotto noin 1 kerran viikossa, puolipäiväisesti.

Vuosittaiset joukkoseulonnat toteutetaan Fimlabin toimesta. Joukkoseulontaan kutsutaan kaikki 25-60-vuotiaat joutsalaiset naiset viiden vuoden välein. Seututerveyskeskuksen päätöksen mukaan perhesuunnitteluneuvola tarjoaa kaikille alle 20-vuotiaille joutsalaisille nuorille ilmaisen raskaudenehkäisyyn. Ehkäisymenetelmä valitaan asiakkaan ja terveydenhoitajan tai lääkärin kanssa yhdessä asiakkaan toiveiden ja terveystarkastuksen perusteella. Maksuttoman ehkäisyn tarjoaminen on merkittävä terveyttä edistävä teko, ei-toivottujen raskauksien välttämiseksi ja seksuaaliterveyden edistämiseksi.

Haasteet ja kehittämisehdotukset

§ Psykologin ja puheterapiapalvelujen saatavuus on ollut vaikeaa

5.2.2 Sivistystoimi

Sivistystoimen perustehtävänä on päivähoidon, esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen järjestäminen. Luokkien 7-9 osalta perusopetusta tarjotaan myös Luhangan kuntaa varten. Lisäksi sivistystoimi huolehtii kulttuuri- ja taidetoiminnan edistämisestä, kansalaisopiston toiminnasta sekä kirjastopalvelujen järjestämisestä.

Yhtenä koulun tavoitteena on riittävän erityisopetuksen turvaaminen. Erityistä tukea tarvitsevat oppilaat opiskelevat erityisopettajan kanssa pienryhmissä, samanaikaisopetuksen avulla yleisopetuksen ryhmissä tai koulunkäynnin ohjaajien tuella yleisopetuksen ryhmissä.

5.2.2.1 Varhaiskasvatus/ esiopetus

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatus tukee lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia. Varhaiskasvatusta koskevaa

lainsäädäntöä on uudistettu vaiheittain, uusi varhaiskasvatustilaki tuli voimaan 1.9.2018. Varhaiskasvatustilakissa korostuu, että varhaiskasvatusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu. Jokaisella lapsella on subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen. Lasta tulee suojata myös väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä.

Varhaiskasvatuksen periaatteisiin kuuluu kaikkia lapsia koskevat yhtäläiset oikeudet, tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus, syrjimättömyys, moninaisuuden arvostaminen, sekä sosiaalinen osallisuus ja yhteisöllisyys. Joutsan kunnan paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma on päivitetty opetushallituksen määräyksen mukaisesti siten, että se astui voimaan 1.8.2022. Jokaiselle varhaiskasvatuksessa olevalle lapselle laaditaan henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma VASU.

Joutsan **varhaiskasvatuksessa olevat lapset** (kyseisen vuoden lopussa): vuonna 2018 114 lasta, 2019 121 lasta, 2020 112 lasta, 2021 104 lasta ja vuoden 2022 aikana 110 lasta.

Opetushallitus myönsi Joutsan kunnan varhaiskasvatukselle avustuksen viisivuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen järjestämiseen ajalle 1.8.2019–31.7.2020. Hankkeeseen osallistui yhteensä 37 lasta eli 97,4 % kunnan viisivuotiaista.

Esiopetussuunnitelma on otettu käyttöön 1.8.2016. Esiopetusta järjestetään 1.8.2021 alkaen päiväkotit Esikoissa ja Kurkiauran koululla. Kevätlukukauden 2020 loppuun saakka esiopetusta järjestettiin myös Mieskonmäen kyläkoululla.

Päiväkotit Esikoissa **esiopetuksessa olevat lapset**: lukuvuonna 2019–2020 21 lasta, 2020-2021 31 lasta. Lukuvuonna 2021-2022 esiopetuksessa on 23 lasta.

Joutsan kunta valittiin kaksivuotisen esiopetuksen kokeilukunnaksi vuonna 2021. Kokeilu alkoi elokuussa 2021. Viisivuotiaiden esiopetuskokeiluun osallistuu päiväkotit Koivukummun ryhmässä 15 lasta. Kaikki kunnan lapset eivät osallistu opetukseen, osa kuuluu verrokkiryhmään. Kokeilu jatkuu lukuvuonna 2022-2023, kokeiluun osallistuu n.18-20 lasta. Esiopetuskokeiluun osallistuvat lapset ovat oikeutettuja kokeilun aikana opintososiaalisiin etuihin, kuten koulukuljetukseen. Ensisijaisena on kuitenkin omatoiminen perheen järjestämä kuljetus, koska suurin osa lapsista osallistuu täydentävään varhaiskasvatukseen.

Kotihoidon tukea saavia perheitä oli vuonna 2018 36, vuonna 2019 20 ja vuosina 2020 ja 2021 keskimäärin 19 perhettä sekä vuonna 2022 17 perhettä.

Varhaiskasvatuksen lapsimäärässä odotetaan olevan laskua syntyvyyden laskun vuoksi. Lapsia on syntynyt 10-28 vuosittain viime vuosien aikana. Sen sijaan muuttoliikkeen vaikutusta on vaikea arvioida.

Varhaiskasvatuspaikat

Päiväkodit

Päiväkotit Taikametsä toimii Kirkkokankaalle remontoituissa tiloissa. Päiväkotit aloitti toimintansa loppuvuonna 2022. Lapsia päiväkodissa on n. 30.

Päiväkoti Esikot toimii yhtenäiskoulun alimpien luokkien kanssa samassa rakennuksessa. Päiväkodissa järjestetään esiopetusta sekä varhaiskasvatusta esiopetuksessa oleville lapsille ja päiväkodissa on toiminut myös 5-vuotiaiden ryhmä.

Ryhmäperhepäiväkoti Koivukumpu sijaitsee Joutsan taajamassa vuonna 1991 valmistuneessa rakennuksessa. Päiväkodissa on kaksi ryhmää sekä jakelukeittiö. Perhepäiväkodit Vekkula ja Varala siirtyivät Koivukummun tiloihin. Päiväkoti Koivukumpu toimii vuorohoitoyksikkönä, eli tarjoaa aikaista aamu- myöhäistä ilta- sekä viikonloppuhoitoa. Lukuvuonna 2021-2022 Koivukummussa toimi kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluryhmä.

Perhepäivähoito

Keltasirkun perhepäiväkoti sijaitsee Leivonmäellä Kurkiauran koulun läheisyydessä.

Koskikaran perhepäiväkoti sijaitsee omakotitalossa Rutalahden kylän keskustassa.

Hoitajan omassa kodissa työskenteleviä perhepäivähoitajia oli vuonna 2019 neljä työntekijää ja vuonna 2020 kaksi. 1.8.2022 perhepäivähoitajia on yksi.

Varhaiskasvatuksen erityisopettajan palvelut on järjestetty kunnan omana toimintana vuodesta 2019 lähtien. Tehtävä on ollut yhteinen koulun kanssa siten, että tunteja on ollut myös perusopetuksessa.

Luhangan varhaiskasvatus toteutuu ryhmäperhepäivähoito ryhmässä, jonka nimi on ”Tammenterhot”. Päivähoito tarjotaan 12- paikkaisessa Tammijärven koulun yhteydessä toimivassa ryhmässä, ja siinä työskentelee kolme hoitajaa 1.8.2021.

Toteutettuja kehittämistoimia Joutsassa

Joutsan varhaiskasvatuksen koko henkilökunta on osallistunut v. 2019–2020 Papilion koulutusohjelmaan, jossa perehdyttiin lasten tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen. Lapset puheeksi koulutukseen on osallistunut päiväkotien henkilökuntaa. Liikuntaohjelmaa liikkuva varhaiskasvatus toteutetaan varhaiskasvatuksessa sekä on osallistuttu vapaa-aika toimen Joutsa liikkuu -hankkeeseen vuodesta 2019 lähtien. Hankkeen ansioista varhaiskasvatukseen on saatu liikuntavälineitä ja koulutusta. Henkilökunta on osallistunut Piki toimintamallin (kiusaamisen ehkäisy) koulutukseen syksyllä 2021 yhdessä naapurikuntien kanssa. Vuonna 2022 viiden kunnan yhteisessä koulutuspäivässä aiheena on kolmiportainen tuki sekä työhyvinvointi.

Leikki, liikunta ja luonto sekä tunne –ja vuorovaikutustaidot ovat painopistealueita Joutsan varhaiskasvatussuunnitelmassa. Kulttuuriopetussuunnitelma on valmistunut ja varhaiskasvatus osallistuu suunnitelman toteuttamiseen osaltaan.

Moniammatilliset työryhmät toimivat yhteistyössä varhaiskasvatuksen ja huoltajien kanssa ennaltaehkäisevänä ja lasten/ perheiden hyvinvointia edistävinä toimijoina.

Vuoden 2020 lopussa valmistui uusi sotekeskus, jossa toimii perhekeskus Tammi.

Tammessa on kaikki lapsiperheiden palvelut saatavilla: neuvola, -varhaiskasvatus, perhetyö ja muut sosiaalipalvelut sekä erityistyöntekijöiden palveluita. Perhekeskustiimi kokoontuu säännöllisesti.

Sijaisten saaminen on ollut haasteellista parin viime vuoden aikana. Varhaiskasvatuksen tasa-arvorahoituksella haetaan ratkaisuja sijaistarpeisiin ja lisätään resurssia ryhmien jakamiseen.

5.2.2.2. Perusopetus

Perusopetusta järjestetään Kurkiauran koululla luokille 1–6 ja Joutsan yhtenäiskoulussa luokille 1-9.

Lukuvuoden 2023 - 2024 oppilasmäärät:

- Yhtenäiskoulu luokat 1-6: 139 (sisältää yksilöllisen opetuksen pienryhmän)
- Yhtenäiskoulu luokat 7-9: 122
- valmistavan opetuksen ryhmä (tilanne syyskuussa 2023) 42
- Kurkiaura 37
- Joutsan lukio 58

Kunta järjestää kuljetuksen esiopetuksen ja peruskoulun 1-2 luokan oppilaille, joiden koulumatka on yli 3 kilometriä ja niille 3-9 luokan oppilaille, joiden koulumatka ylittää 5 km. Kuljetusratkaisuja määrittää lain lisäksi myös kunnan oma koulukuljetussääntö, joka on päivitetty kesällä 2023

Perusopetus Luhangassa

Luhangassa esi- ja perusopetusta annetaan Luhangan koululla, joka aloitti toimintansa valmistuttuaan syksyllä 2017. Oppilaita käy myös Jyväskylästä, Hartolasta ja Joutsasta eli Luhangan koulu toimii seutukouluna. Muualta tulleista selkeänä enemmistönä on Joutsan kunnassa asuvat oppilaat. Vuonna 2021 oppilaita oli yhteensä 48, mukaan lukien kolme (3) esikoululaista. Opetusta annetaan 0-6 luokilla yhdysluokissa. Koulussa toimii sivistysjohtaja koulun rehtorina ja hänen lisäksi erityisopettaja, kielenopettaja ja neljä (4) luokanopettajaa. Esiopetuksesta vastaa luokanopettaja koulutuksen saanut esikoulunopettaja. Koulussa toimii myös iltapäiväkerho, jonka ohjaaja toimii aamupäivisin koulun puolella koulunkäynninohjaajana.

Koulussa järjestetään myös vilkasta harrastetoimintaa lapsille. Harrastekerhoja vetävät esimerkiksi koulun omat opettajat tai ostopalveluina ostetaan kerhonohjausta. Kerhoja oli vuoden 2021 aikana yhteensä 4. Toimiva vanhempainyhdistys on järjestänyt yhteisiä tapahtumia. Yhteistyötä tehdään myös järjestöjen ja päivähoiton sekä ikäihmisten kanssa.

Joutsan yhtenäiskoulu ja lukio

Tavoitteena on hyvinvoiva koulukeskus (yhtenäiskoulu ja lukio) minkä pohjalla on kouluille luodut strategiat. Tavoitetta viedään eteenpäin vuosi vuodelta toimintakulttuuria kehittäen. Lukuvuosien vaihtuvat teemat sidotaan myös tähän tavoitteeseen ja niitä konkretisoidaan koulun arkeen koko koulukeskuksen henkilöstölle, oppilaille/opiskelijoille ja huoltajille. Koulukeskuksessa toteutetaan yhteisöllisiä tapahtumia ja luodaan hyvinvointia yhdessä tehden. Myös henkilöstön toimintakulttuuria ohjataan tähän suuntaan koulutuksin.

Koulun arjessa huomiota kiinnitetään oppimisen ja koulunkäynnin tukeen (kolmiportainen tuki), oppilaiden ja opiskelijoiden osallisuuteen sekä varhaiseen puuttumiseen. Haasteita arkeen tuo oppilaiden moniongelmaisuus (haasteita: kotona/koulussa/vapaa-ajalla, oppiminen/sos.taidot/mielenterveys), tuen tarpeen oikea-aikaisuus ja tuen tarpeiden kirjavuus.

Yhteistyö hyvinvointialueen työntekijöiden kanssa on tärkeää ja heidän saatavuus ja riittävyys tulisi taata.

Liite 1 taulukossa kehittämisteemat/-kohteet

Painopistealueet	Kehittämisteemat/-kohteet	Kehittämisen toteutus
Hyvinvointi	Hyvinvointitaitojen opettaminen	Koulut, henkilökunta, kouluvalmentaja/kasvatusohjaaja, ohrhenkilöt
	Hyvinvoinnin tuominen arkeen koko koulunmäelle arkisin teoin ja toimintakulttuurin muodossa	Koulut, henkilökunta, kouluvalmentaja/kasvatusohjaaja, ohrhenkilöt, hyvinvointikoordinaattori
	Liikkuva koulun ja Liikkuva opiskelun näkyminen arjessa	Hyvinvointikoordinaattori ja tutorit, henkilökunta
Yhteisöllisyys	Yhteisöllisyyden luominen kouluun sekä koulun ja kodin välille	Koulut, henkilökunta,

	Aidot kohtaamiset ja kuulluksi tuleminen vuorovaikutustilanteissa (aikuinen-oppilas, oppilas-oppilas, aikuinen-aikuinen)	Koulut, henkilökunta,
	Huoltajien tukeminen kasvatustyössään	Vanhemmuutta tukevat ryhmät, vanhempainillat, teemaillat -> koulut, henkilöstö, ohr-henkilöstö, kouluvalmentaja/kasvatusohjaaja,
	Nivelvaiheiden tärkeys koulupolulla	Ryhmäyttäminen, tapaamiset, tapahtumat, yhteiset teemat -> koulu, henkilökunta
Monialaisen yhteistyön tehostaminen	Mallien luomista ja käytäntöön saattamista	Hyvinvointialueen työntekijät ja sivistystoimen henkilöstö yhdessä
	opiskeluhoitoryhmän työskentelyn kehittäminen	Monialaisen opiskeluhoitotyön ylläpitäminen ja toteuttaminen (yhteisöllinen ja yksilöllinen opiskeluhoitotyö)
	Varhaisen puuttumisen mallit	Hyvinvointialueen työntekijöiden ja sivistystoimen henkilöstö yhdessä esim. koulun läsnäolomalli, kurinpitomalli
	opiskeluhoitohenkilöstön riittävyys	Hyvinvointialueen työntekijöiden läsnäolo, saatavuus ja riittävyys sivistystoimen henkilöstö
	Oppivelvollisuuslain veloitteet	sivistystoimi
Osallisuuden vahvistaminen	Oppilaiden/opiskelijoiden osallistaminen koulun arjessa ja koulukulttuurin kehittämisessä	Oppilaskunta, tukioppilastoiminta, vihreälippu, koulut, henkilökunta

Kurkiauran koulussa on painotettu opetusta seuraavasti

- toisten ihmisten huomioon ottaminen

- välineaineiden (äidinkieli/matematiikka) korostaminen opetuksessa
- ympäristökasvatukseen sekä luontoliikuntaan painottaminen (retket koulun lähialueille sekä Leivonmäen kansallispuistoon)

Luhangan yläasteella olevat oppilaat käyvät Joutsan yhtenäiskoulussa tai Sysmässä ja Jyväskylässä. Lukuvuonna 2020-2021 luhankalaisia oppilaita kävi yläkoulua Joutsassa 8.

5.2.2.3. Lukio

Lukion tavoitteena on hyvinvoiva ja laadukas yleislukio. Tavoitteena on oppimistulosten säilyminen kansallista tasoa parempana, opiskelijoiden hyvinvointitoiminnan vaikuttavuus, henkilöstön työhyvinvoinnin kehittäminen, lukioon hakeutuneiden määrän säilyminen hyvänä sekä lukion aseman säilyminen vahvana. Lukion paikalliset painopistealueet ovat kansainvälisyys, liikunta ja hyvinvointi.

Uuden 1.8.2020 käyttöön otetun opetussuunnitelman mukaan lukiomme arvoja ovat aktiivisuus, vastuuntunto ja turvallisuus.

Luhangan kunnan lukiolaiset opiskelevat pääasiassa Joutsassa, Sysmässä ja Jyväskylässä. Tarvittaessa yhteistyötä nuorten asioissa tehdään perusturvan kanssa.

5.2.2.4. Kansalaisopisto

Taiteen perusopetus on ollut kasvava opetuskokonaisuus, missä oppilaiden sitoutuminen tavoitteelliseen harrastamiseen on pitkäjänteistä. Osallistuminen ryhmien toimintaan vahvistaa yksilön sosiaalista verkostoitumista. Koronaepidemian aikana taiteen perusopetusta on pyritty jatkamaan myös etäopetuksen keinoin. Nuorten ikäluokissa opiston toiminnoista ovat kiinnostaneet lähinnä liikunta ja musiikkiopinnot.

Luhangan kunnassa toimii kansalaisopiston toimipisteitä. Tarjolla on ollut mm. liikuntaa ja musiikin opetusta, kankaankudontaa, Facebook-kurssi, taannon alkeiskurssi jne.

5.2.2.5. Vapaa-aikatoimi

Vapaa-aikatoimen vastuualueisiin kuuluvat kunnan liikunta- ja nuorisotoimi. Liikuntatoimen tehtävänä on luoda edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon myös erityisryhmät. Joutsassa on hyvät liikuntamahdollisuudet niin ulko- kuin sisäliikuntaan. Kunnan hallinnoimat latu- ja jääalueet, ulkoilureitit, kuntosalit, pallokentät, tennis- ja urheilukentät, pump track -skeittiparkki sekä muut lähiliikuntapaikat ovat kaikkien kuntalaisten maksuttomassa harrastuskäytössä. Maksullisia liikuntapaikkoja ovat Leivonmäen uimahalli, liikuntahalli ja liikuntasalit sekä ulkokenttien kilpatapahtumat. Kunta tukee järjestöjä kohdeavustuksin alle 18-vuotiaiden liikuntapaikkamaksujen osalta.

Liikuntapalvelut järjestää viikoittain ohjattua liikuntatoimintaa ikäihmisille sekä työikäisille Leivonmäen uimahallissa ja Joutsan liikuntahallissa. Kesäisin järjestetään uimaopetusta Leivonmäen uimahallissa. Lisäksi uutena toimintona on otettu tapahtumiin Perheuinti Joutsan uimalassa, jossa ohjattua uimaopetusta lasten ikätason mukaisesti. Uimala on kesäajan avoinna arkisin klo 10-20 ja viikonloppuisin klo 11-16. Kuntoliikuntatapahtumia järjestetään yhteistyössä yhdistysten ja muiden toimijoiden kanssa.

Liikuntaneuvonta

Hyvinvointia liikunnasta -terveysliikuntahankkeen 2022-2024 tavoitteena on liikunnallisen elämäntavan edistäminen kaikissa ikä- ja väestöryhmissä. Hankekaudella lisätään joutsalaisten liikuntaa ja fyysistä aktiivisuutta koko elämänkulussa, erityisesti vähän liikkuvien keskuudessa. Liikuntaneuvojan antamaa liikuntaneuvontaa on lisätty neljään päivään viikossa ja liikunnasta tehdään pysyvä osa terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä. Liikuntaneuvonnan avulla lisätään liikuntaa ja fyysistä aktiivisuutta liikuntasuosittelun mukaisesti yksilötasolla sekä ryhmämuotoisesti. Maksuttomia ja ohjattuja matalankynnyksen liikuntaryhmiä on kuntosaleilla ja muilla liikuntapaikoilla. Ryhmiä kokoontuu aamu- ja iltopäivisin sekä alkuillasta. Yhteistyötä tehdään myös varhaiskasvatuksen kanssa.

Luhangan kunnan vapaa-aikapalveluja ja liikuntapalveluja järjestävät kunnan sivistys- ja kulttuuritoimen lisäksi erilaiset järjestöt. Järjestöt vastaavat yleensä erilaisista tapahtumista ja retkistä.

Nuorisotyö

Nuorisotoimen tarkoituksena on nuorten kasvun ja itsenäisyyden tukeminen, aktiivisen kansalaisuuden edistäminen, sosiaalinen vahvistaminen, kasvu- ja elinolojen parantaminen sekä osallisuuden vahvistaminen. Joutsassa toimii Nuorisovaltuusto ja sen edustajilla on läsnäolo- ja puheoikeus kunnanvaltuustossa, lautakunnissa sekä kulttuuriryhmässä. Lisäksi nuoria osallistuu maakunnallisen nuorisovaltuuston toimintaan. Yhteistyössä nuorisovaltuuston ja muiden toimijoiden kanssa järjestetään tapahtumia nuorille sekä ylläpidetään nuorisotiloja. Lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksista tiedotetaan myös kalenteri sovelluksella .

Kunta tukee nuorisoyhdistyksiä toiminta-avustuksin.

Kunnan oma nuorisotila, Nuorisokahvila, on avoinna ma, ti, ke ja pe-iltaisin. Lisäksi kahvila on tarvittaessa avoinna erilaisten tapahtumien yhteydessä.

Joutsan kunta järjestää kahdeksi viikoksi kesätöitä peruskoulun päättävälle ja alle 18-vuotiaalle joutsalaisille nuorelle. Lisäksi kunta tukee yrityksiä, yhteisöjä ja yksityisiä henkilöitä, jotka palkkaavat enintään 18-vuotiaan nuoren kesätöihin.

Nuorisovaltuusto voi myöntää avustusta nuorten omaehtoiseen toimintaan 1.000 €. Nuoret ideoivat, suunnittelevat ja toteuttavat hankkeen tai tapahtuman itse tai yhteistyössä nuvan kanssa. Nuorisovaltuusto päättää kokouksessaan määrärahojen saajat ja avustuskäytöt katsomilleen hankkeille. Määrärahaa ei makseta ryhmän tilille, vaan kustannukset menevät maksuun vapaa-aikatoimen viranhaltijan hyväksyminä. Yli puolet hakijoista on oltava 13-20 -vuotiaita. Hankerahalla tuetaan mahdollisimman monia joutsalaisnuoria hyödyttäviä toimintoja.

Koulunuorisotyön kehittämishankkeen turvin on palkattu osa-aikainen koulunuorisotyöntekijä. Koulunuorisotyö on ennaltaehkäisevää, nuorten tarpeista lähtevää työtä, jonka tavoitteena on tukea nuoren hyvinvointia niin yksilöiden kuin myös ryhmien tasolla sekä ehkäistä syrjäytymistä. Kun koulunuorisotyöntekijä on nuorten tavoitettavissa sekä koulussa että vapaa-ajalla on mahdollisuus laajaan käsitykseen nuorten keskuudessa nouseviin ilmiöihin. Vaikuta! -teemapäivän järjestämisestä on saatu hyviä kokemuksia nuorten ja päättäjien kohtaamisesta. Teemapäivä on pelillisiä (seppo.io oppimisalusta) menetelmiä hyödyntävä tapahtumakonsepti, jonka tavoitteena innostaa ja kannustaa nuoria yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Teemapäivä mahdollistaa nuorten ja päättäjien vuorovaikutuksen sekä nuorten ajatusten ja ideoiden keräämisen kunnan päätöksenteon tueksi.

Luhangan kunnan oma nuorisotyö on aiemmin ollut vähäistä. Luhangan nuoret käyvät yläkoulua ja lukiota Joutsassa ja osallistuvat nuorisotyön järjestämiin tapahtumiin siellä. Luhangan kunnassa nuorisotyötä ja nuorisopalveluja päästään kehittämään vuoden 2022 alusta lähtien, kun kunnassa aloittaa hyvinvointijohtaja ja hänen työparinaan toimii syksyllä 2021 valittu sivistysjohtaja. Nuorille on suunnitteilla toimintaa yhteistyössä Joutsan kunnan kanssa ja omaa toimintaa Luhangan kunnassa esim. hankkeiden turvin.

Luhangan kunta tarjoaa kesäisin kesätöitä 16-17-vuotiaille nuorille.

5.2.2.6 Etsivä nuorisotyöntekijä

Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, jonka tavoitteena on olla läsnä nuorten keskuudessa ja tarjota mahdollisuus turvalliseen ja luottamukselliseen aikuiskontaktiin. Etsivä nuorisotyö etsii nuoren kanssa ratkaisuja nuoren pulmiin ja kysymyksiin ja auttaa nuorta saavuttamaan tarvitsemansa palvelut.

Etsivän työn ensisijaisena tehtävänä on auttaa alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella tai jotka tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. Etsivä nuorisotyö tarjoaa nuorelle varhaista tukea, jos nuori sitä itse haluaa.

Joutsassa etsivä nuorisotekijä Janne Pajunen aloitti marraskuussa 2012. Etsivä nuorisotyöntekijä on projektityöntekijä, jolle haetaan hankerahaa vuosittain aluehallintovirastolta.

Hallinnollisesti etsivä nuorisotyöntekijä kuuluu vapaa-aikatoimen alaisuuteen.

Etsivä työskentelee tiiviissä yhteistyössä mm. yhtenäiskoulun, sosiaalitoimen, vapaa-aikatoimen, seutu tk:n, poliisin, te-toimiston ja nuorten työpajan kanssa.

Asiakkaita ohjautuu etsivälle pääasiassa TE-toimelta, sosiaalitoimelta sekä koululta. Etsivä tapaa nuoria kotona, koululla, nuorisokahvilassa sekä on yhteydessä nuoriin Facebookin ja puhelimen välityksellä.

Vuonna 2019 etsivän nuorisotyöntekijän tehtävä vakinaistettiin. Etsivä nuorisotyö antaa vuosittain raportin rahoittajalle sekä hyvinvointi- ja sivistyslautakunnalle.

5.2.2.7. Muu opetus- ja kulttuuritoimi

Tehtävänä on kirjastopalvelujen, elokuvatoiminnan ja paikallisen omaehtoisen kulttuuritoiminnan tukeminen.

Joutsassa on varsin hyvä kirjastotilanne, kaksi kirjaston toimipistettä, kirjastot ovat hyvin koululaisten ja päivähoitolaisten saavutettavissa. Kaikki Joutsan koululaiset käyvät säännöllisesti kirjastossa. Kirjaston ja koulun yhteistyösopimuksessa määritellään luokat, joille kirjastonkäytönopetus kuuluu. Vuonna 2020 käyttöön otettu omatoimikirjasto laajentaa kirjaston käyttöaikaa ja erityisesti nuorille omatoiminen lainaaminen ja kirjaston käyttö on todennäköisesti helppoa, koska he ovat tällaisten palvelujen tottuneita käyttäjiä.

Luhangan kunnassa toimii kaksi kirjastoa, toinen sijaitsee kirkonkylällä ja toinen Tammijärvellä. Kirjastot palvelevat eri päivinä.

5.2.3. opiskeluhuolto

- Opiskeluhuollon kokonaisuudella tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä
- Opiskeluhuolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja hyvinvointialueen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus.
- Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa ottaen huomioon oppilaan ikä ja edellytykset.
- Oppilashuollon tavoitteet, tehtävät ja toteuttamisen periaatteet muodostavat esiopetuksesta toisen asteen koulutukseen ulottuvan jatkumon.
- Yhtenäiset käytännöt tukevat eri kehitysvaiheissa oppilaan terveyttä, hyvinvointia ja oppimista.
- Koulussa opiskeluhuolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä.
- Ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista on koulun henkilökunnalla.
- Opiskeluhuollon palveluja ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut, psykiatrisen sairaanhoitajan palvelut ja kouluterveydenhuollon palvelut.
- Palveluja tarjotaan oppilaille ja huoltajille siten, että ne ovat helposti saatavilla ja niiden järjestämisen tulee toteutua lain edellyttämässä määräajassa.
- opiskeluhuoltoon kuuluu lapsen ja nuoren oppimisen perusedellytyksistä, fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtiminen. opiskeluhuolto käsittää sekä yhteisöllistä että yksilöllistä tukea. Tavoitteena on luoda terve ja turvallinen oppimis- ja kouluympäristö, suojata mielenterveyttä ja ehkäistä syrjäytymistä sekä edistää kouluyhteisön hyvinvointia.

5.2.3.1. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013

Opiskeluhoitolain viimeisen uudistus on tullut voimaan 1.8.2014 alkaen. Laki kokosi yhteen lainsäädännössä hajallaan olleet oppilas- ja opiskelijahuoltoja koskevat säännökset. Laki koskee esi- ja perusopetusta, lukiokoulutusta ja ammatillista koulutusta. Ammatillinen aikuiskoulutus ja korkea-asteen koulutus on rajattu pois. Laki ei koske myöskään aamu- ja iltapäivätoimintaa, perusopetuksen ja lukion aineopiskelijoita eikä ammatillisen aikuiskoulutuksen opiskelijoita eikä oppisopimuskoulutuksena järjestettävän näyttötutkimuksen valmistavan koulutuksen ja lisäkoulutuksen opiskelijoita.

Lain tavoitteena on ollut edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä osallisuutta ja ehkäistä ongelmien syntymistä, edistää oppilaitosyhteisön ja opiskeluympäristön hyvinvointia, terveellisyttä ja turvallisuutta, esteettömyyttä, yhteisöllistä toimintaa sekä kodin ja oppilaitoksen

välistä yhteistyötä, turvata varhainen tuki sitä tarvitseville, siirtää painopistettä enemmän yhteisölliseen työhön ja ennaltaehkäisevään työhön. Lisäksi tavoitteena on turvata opiskelijoiden tarvitsemien opiskeluhoitopalveluiden yhdenvertainen saatavuus ja laatu, vahvistaa opiskeluhoiton toteuttamista ja johtamista, tarjota matalan kynnyksen tukea opiskelijoille ja tukea opettajan työtä.

5.2.3.2 Opiskeluhoitoa koskevat vaatimukset ja muutokset vuonna 2023

Lain mukaan mm. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan on kirjattava

Keskeiset opiskelijahuoltoon koskevat tavoitteet

- Arvio opiskelijahuollon kokonaistarpeesta, käytettävissä olevista palveluista
- Toimet, joilla vahvistetaan yhteisöllistä opiskelijahuoltoon ja varhaista tukea
- Tiedot suunnitelman toteuttamisesta ja opiskeluhoiton laadun arvioinnista.

Perusopetuksen opetussuunnitelmaa koskevat muutokset

Opetushallitus on antanut 1.3.2023 muutosmääräyksen Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin 2014 koskien poissaolojen ehkäisemistä sekä poissaolojen suunnitelmallista seuraamista ja niihin puuttumista. Opetushallituksen on määräyksen liitteen mukaisista muutoksista Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 lukuihin:

4.2 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä

5.6 Paikallisesti päätettävät asiat

8.1 Paikallisesti päätettävät asiat ja opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma.

Määräyksen mukaan tarkistettu paikallinen opetussuunnitelma tulee ottaa käyttöön viimeistään 1.8.2023.

Opetuksen järjestäjä ei voi jättää noudattamatta tätä määräystä tai poiketa siitä.

Joutsan perusopetuksen opetussuunnitelmaan on tehty määräysten mukaiset muutokset sekä laadittu opetuksen järjestäjäkohtainen opiskeluhoitosuunnitelma. Opetussuunnitelma on hyväksytty kesäkuussa 2023 hyvinvointi- ja sivistyslautakunnassa-

Joutsan perusopetuksen opetussuunnitelman verkko-osoite:

<https://peda.net/joutsa/yhtenaiskoulu/yleisinfo/tjs/joutsa>

5.2.3.3. Opiskeluhoitosuunnitelma

Joutsan kunnan opetuksen järjestäjäkohtainen opiskeluhoitoon suunnitelma on laadittu keväällä 2023 ja hyväksytty hyvinvointi- ja sivistyslautakunnassa kesäkuussa 2023 (20.6.2023 § 46) Opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan, miten kunnassa ja paikallisesti päätetyllä tavalla koulussa tai oppilaitoksessa toteutetaan yhteisöllistä opiskeluhoitotyötä, miten yksilökohtaista tukea järjestetään sekä miten lasten, oppilaiden, opiskelijoiden, heidän huoltajiensa ja yhteistyötahojen kanssa tehdään yhteistyötä. Opiskeluhoitosuunnitelmassa linjataan myös toimintatavat kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan sekä kriisitilanteiden varalle.

Joutsan kouluille on laadittu erilliset suunnitelmat kriisitilanteisiin ja kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisemiseksi. Nämä suunnitelmat liitetään opiskeluhoitosuunnitelmaan. Opiskeluhoitosuunnitelma edellytetään liitettävän osaksi lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

Hyvinvointialueet laativat omat opiskeluhoitoon suunnitelmansa kuntien suunnitelmien pohjalta.

Suunnitelma on lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman liitteenä.

5.2.4 Lastensuojelu

Lastensuojelun tarkoituksena on turvata lapsen hoito ja kasvatus, tasapainoinen kehitys ja virikkeitä antava kasvuympäristö (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417). Lain mukaan lapsena pidetään alle 18-vuotiasta. Lastensuojeluasia tulee vireille hakemuksesta, lastensuojeluilmoituksesta tai kun sosiaalityöntekijä tai muu lastensuojelun työntekijä on muutoin saanut tietää lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta.

Ilmoitusvelvollisia lastensuojeluasiassa ovat mm. sosiaali- ja terveydenhuollon, opetustoimen, nuorisotoimen, poliisitoimen ja seurakunnan palveluksessa olevat sekä turvapaikanhakijoiden vastaanotto toimintaa ja hätäkeskustoimintaa harjoittavan yksikön palveluksessa olevat henkilöt. Edellä mainituilla tahoilla on velvollisuus salassapitosäännösten estämättä tehdä hoidon tai huolenpidon tarpeesta olevasta lapsesta lastensuojeluilmoitus sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle. Jos voidaan arvioida, että lapsi on vaarassa ja hänen tilanteensa edellyttää lastensuojelutarpeen selvittämistä, ilmoitus on aina tehtävä. Kynnys ilmoitukseen on siten matala.

Lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun prosessia johtaa lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä, joka päättää, käynnistääkö lastensuojeluilmoitus nykyisen sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain mukaisen palvelutarpeen arvion, joka sisältää lastensuojelutarpeen selvityksen. Palvelutarpeen arvio pitää lain mukaan tehdä kolmen kuukauden kuluessa lastensuojeluilmoituksen saapumisesta. Palvelutarpeen arvion ja lastensuojelutarpeen selvityksen valmistuttua sosiaalityöntekijä päättää,

johtaako selvitys lastensuojeluasiakkuuden alkamiseen, sosiaalihuoltolain mukaisen asiakkuuden alkamiseen vai päätetäänkö asiakkuus. Jos asiakkuus alkaa, siihen sisältyy yleensä aina lastensuojelulain tai sosiaalihuoltolain mukaisia tukitoimia lapselle tai perheelle.

Lastensuojelulain mukaan viranomaistahot ja viranomaisessa työskentelevät henkilöt ovat velvollisia tekemään ennakkollisen lastensuojeluilmoituksen ennen lapsen syntymää, jos on perusteltua syytä epäillä, että syntyvä lapsi tulee tarvitsemaan lastensuojelun tukitoimia välittömästi syntymänsä jälkeen. Lastensuojelun asiakkuus alkaa lapsen syntymän jälkeen. Kyseessä voi olla esimerkiksi merkittävä päihteiden käyttö, teiniraskaus tai perheväkivalta. Ennakollisen lastensuojeluilmoituksen tarkoituksena on ensisijaisesti turvata odottavalle äidille ja lapsen tulevalle perheelle riittävät tukitoimet jo raskausaikana.

Jos lapsi siirtyy lastensuojelun avohuollon asiakkaaksi, hänelle järjestetään erilaisia lastensuojelun avohuollon tukitoimia, esim. perhetyötä, tukiperhe, tukihenkilö, ym. On myös mahdollista, että lapsi päätetään ottaa huostaan tai sijoittaa avohuollon tukitoimena. Sosiaalityöntekijä valmistelee lapsen ja perheen yksityisyyteen puuttuvia päätöksiä ja vastaa kiireellisten toimenpiteiden toteuttamisesta.

Lastensuojeluilmoitusten syyt

Lastensuojeluilmoitusten huolia olivat koulusta poissaolot ja koulunkäynnin laiminlyönnit, keskittymisvaikeudet, motivaatio-ongelmat, uhmakkuus ja sääntöjen rikkominen, lasten ja nuorten päihteiden käyttö tai päihteiden hallussapito, rikollisuus, käytösongelmat, perheväkivalta tai huoli lapsen olemuksesta, ahdistuneisuus ja pelot sekä ja väkivaltainen käyttäytyminen. Perheeseen liittyviä huolia ovat lasten huoltoon ja kasvatukseen liittyvät asiat, päihteiden käyttö, perheväkivalta ja mielenterveysongelmat. Ennakollinen lastensuojeluilmoitus tarkoittaa, että lastensuojeluilmoitus tehdään vielä syntymättömästä lapsesta.

Alla olevassa taulukossa on kuvattu Joutsan ja Luhangan lastensuojelun tilastoja vuosilta 2020-2021.

2020

2021

Lastensuojeluilmoitukset	Joutsa 80	Joutsa 114
	Luhanka 0	Luhanka 1
Vuoden aikana tulleet yhteydenotot sosiaali- huoltoon lapsen tuen tarpeen arvioimiseksi	Joutsa 12	Joutsa 11
	Luhanka 2	Luhanka 4
Vuoden aikana avohuollon asiakkaana olleet lapset (lukumäärä)	Joutsa 29	Joutsa 18
	Luhanka 0	Luhanka 2
Palvelutarpeen arviointi (lasten lukumäärä)	Joutsa 25	Joutsa 19
	Luhanka 0	Luhanka 1
Vuoden aikana sijoituksessa olleet lapset 0-17 v.	Joutsa 14	Joutsa 13
	Luhanka 1	Luhanka 1

Seuraavassa kuvioissa on verrattu Hankasalmen, Hartolan, Heinolan, Joutsan ja koko maan lastensuojeluilmoitusten määriä prosentteina 0–17-vuotiaista koko väestöstä vuonna 2021.

Kuvio: 0-17 vuotiaat lapset, joista on tehty lastensuojeluilmoitus, % vastaavanikäisestä väestöstä.

Luhangan kunnassa lastensuojeluilmoitusten suhteutettuna asukasmäärään ei poikkea lähikuntien vastaavista määristä. Ilmoituksia käsitellään noin 1–5 kpl vuodessa.

Lastensuojelun huostaanotot ja avohuollon sijoitukset

Vuoden 2020 aikana huostaanoton perusteella sijoitettuna oli 14 lasta joutsalaista lasta. Näistä 8 oli perhehoidossa, 6 ammatillisessa perhekodissa, perhekodissa tai lastensuojelulaitoksessa. Sijoitukset tulee lain mukaan järjestää ensisijaisesti perhehoitona, jos se on lapsen tai nuoren edunmukaista. Luhangan kunnassa oli vuonna 2020 yksi huostaanotettu ja perhehoitoon sijoitettu lapsi. Vuonna 2021 vastaavasti huostaanoton perusteella sijoitettuna oli 13 lasta. Joista 6 lasta oli perhehoidossa ja 7 lasta oli sijoitettuna ammatillisessa perhekodissa tai laitoksessa. Luhangassa yksi huostassa oleva perhehoitoon sijoitettu lapsi.

Seuraavassa kuvioissa on verrattu Hankasalmen, Hartolan, Heinolan, Joutsan ja Jyväskylän lastensuojelun avohuollon asiakasmäärät prosentteina 0–17-vuotiaista koko väestöstä vuonna 2020.

Indikaattori ilmaisee vuoden aikana lastensuojelun avohuollon asiakkaina olleiden 0–17-vuotiaiden lasten osuuden prosentteina vastaavanikäisestä väestöstä. Avohuollon tukitoimet käsittävät lapsen ja nuoren tukiasumisen, toimeentulon, koulunkäynnin ja harrastamisen turvaamisen sekä muut tarpeen vaatimat tukitoimet. Avohuollon tukitoimiin kuuluvat myös perheen tuki ja kuntoutus.

Lastensuojelun henkilöstöresurssit

Joutsan kunnassa on johtava sosiaalityöntekijä, sosiaalityöntekijä, 2 sosiaaliohjaaja, palveluohjaaja, sosiaalipalveluiden toimistosihiteeri sekä kaksi perhetyöntekijää. Osan työntekijöiden työpanos keskittyy aikuissosiaalityöhön, ikäihmisten palveluohjaukseen ja vammaispalveluihin. Lasten- ja perheiden sosiaalityötä tekevät pääsääntöisesti sosiaalityöntekijä, sosiaaliohjaaja sekä perhetyöntekijät. Vuoden 2022 maaliskuussa aloitti Joutsan ja Luhangan koulukuraattori-perhetyöntekijä työskentelyn. Tätä ennen koulukuraattorityötä teki sosiaaliohjaaja 25 % työaika panostuksella. Nyt tehtävä jakautuu siten, että Joutsan kouluissa kuraattorityöhön on varattu 60 % työajasta sekä Luhangan koulukuraattori ja perhetyöhön 40 % työajasta.

Lapsiperheiden kotipalvelun palvelut tuotetaan ostopalveluina yksityiseltä palveluntuottajalta.

Joutsan ja Luhangan kunnan lastenvalvojan palvelut tuotetaan Jyväskylän kaupungin perheoikeudellisten palvelujen yksiköstä. Sosiaalipäivystyksestä vastaa Keski-Suomen sosiaali- ja kriisipäivystys. Muutos astui voimaan vuoden 2022 alusta.

Lastensuojelun palvelujärjestelmä

Lastensuojelun palvelujärjestelmällä vastataan lastensuojelun tarpeisiin. Lastensuojelua on lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu. Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua toteutetaan tekemällä lastensuojelutarpeen selvitys ja asiakassuunnitelma sekä järjestämällä avohuollon tukitoimia. Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua ovat myös lapsen kiireellinen sijoitus ja huostaanotto sekä niihin liittyvä sijaishuolto ja jälkihuolto.

Sosiaalihuoltolain mukaiset palvelut

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 velvoittaa kunnat järjestämään palveluja myös lapsiperheille ilman lastensuojelun asiakkuutta. Sosiaalihuoltolain mukaisiin palveluihin kuuluvat mm. lapsiperheiden kotipalvelu, perhetyö ja tukiperhetoiminta.

Lapsiperheiden palveluiden tarpeesta voidaan ilmoittaa yhteistyössä lapsen tai perheen kanssa huolilomakkeella (Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi), jos lapsen tai perheen palvelun tarve ei edellytä lastensuojeluilmoituksen tekemistä.

SOSIAALIHUOLLON PALVELUT JA TUKITOIMET JOUTSASSA

Perhesosiaalityö ja sosiaaliohjaus

Perhesosiaalityö on perheiden tuen tarpeen arviointiin pohjautuvaa kokonaisvaltaista asiakas- ja asiantuntijatyötä. Sosiaaliohjaus on perheen tai sen yksittäisen jäsenen ohjaamista ja tukemista elämän eri tilanteissa. Molemmissa työskentelyn tavoitteena on tukea asiakasta/perhettä muutokseen, sekä vahvistaa perheen omia toimintaedellytyksiä ja osallisuutta.

Työskentely on tavoitteellista ja kuntouttavaa toimintaa, jota tehdään yhteistyössä perheen ja heidän läheistensä, sekä tarvittaessa perheen muun verkoston kanssa. Perhesosiaalityön työskentelyn tukena voidaan käyttää myös muita sosiaalihuoltolain mukaisia palveluita, kuten esim. kotipalvelua ja varhaisentuen perhetyötä tai -ohjausta.

Varhaisen tuen perheohjaus TERHO ja perhetyö

Perheohjaus ja perhetyö tarjoavat tukea, neuvontaa ja ohjausta lapsiperheille, sekä lasta odottaville perheille. Työskentelyn tavoitteena on auttaa perheitä löytämään apua ja ratkaisuja arjen haastaviin tilanteisiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Työskentelyä toteutetaan tarvittaessa yhteistyössä neuvolan, päivähoidon, koulun tai sosiaalitoimen, sekä muiden perheiden kanssa työskentelevien tahojen kanssa.

Varhaisentuen perheohjaus TERHO on lyhytkestoista ohjausta ja neuvontaa, jonka tavoitteena on tarjota tukea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Perhe voi olla suoraan yhteydessä perheohjaajaan ja sopia tapaamisen toimistolle, perheen kotiin tai muuhun perheen toivomaan paikkaan esim. neuvolaan tai varhaiskasvatukseen. Perheohjaaja voi tarvittaessa ohjata perheen pidempikestoisen perhetyön piiriin.

Perhetyö perustuu sosiaalityöntekijän tekemään palvelutarpeen arvioon ja yhdessä tehtävään asiakassuunnitelmaan. Perhetyöntekijän tapaamiset toteutetaan pääsääntöisesti kotikäynteinä, mutta myös tapaamiset toimistolla tai muissa toimintaympäristöissä ovat mahdollisia. Perhetyö on maksuton, sosiaalihuoltolakiin perustuva palvelu. Perhetyötä voi hakea tekemällä yhteydenoton sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi.

Lastensuojelun tehostettu perhetyö

Tehostettu perhetyö voi auttaa, kun perhe tarvitsee intensiivistä tukea arjen kuormittaviin ja vaikeisiin tilanteisiin. Vaikeissa ja haastavissa elämäntilanteissa perheen tilanne saattaa kriisiytyä niin, ettei perhe selviydy tilanteesta omin voimin. Lastensuojelun perhetyön sisältönä on mm. muutostyöskentely perheen vuorovaikutuksen, vanhemmuuden ja arjen käytäntöjen tukemiseksi perhekohtaisten tavoitteiden mukaisesti. Tehostettu perhetyö on lapsen/nuoren ja perheen arjessa tapahtuvaa tukemista ja ohjausta. Työskentelyn tavoitteena on vahvistaa perheenjäsenten voimavaroja, sekä vanhempien kykyä huolehtia lapsen tarpeista, turvallisuudesta, kasvusta ja hyvinvoinnista. Vanhempia tuetaan ja ohjataan lasten kasvatuksessa ja kodin arkirutiinien hallinnassa.

Tehostettua perhetyötä tehdään pääsääntöisesti perheen kodissa, mutta on tarvittaessa myös yhteistyötä sosiaalityön, koulun, päiväkodin, terveystalveluiden ja muiden perheen tarvitsemien tukipalveluiden kanssa. Tehostetun perhetyön asiakkaaksi tullaan lastensuojelun sosiaalityöntekijän kautta.

Työskentely perustuu perheen ja sosiaalityöntekijän kanssa tehtävään suunnitelmaan, jonka lähtökohdanna on kunkin perheen yksilölliset tarpeet. Suunnitelmassa määritellään työskentelyn tavoitteet, sekä perheen kanssa yhdessä sovittuja keinoja niihin pääsemiseksi. Työskentelyn etenemistä arvioidaan ajoittain yhteistyössä sosiaalityöntekijöiden kanssa. Näissä väliarviointipalavereissa voidaan todeta perheen arjessa tapahtunut muutos, pohtia uusia eteen nousseita haasteita ja muokata työskentelysuunnitelmaa. Työskentelyn tavoitteena on perheen itsenäisen toimintakyvyn ja elämänhallinnan lisääminen ja että perhe jatkaa muutoksen jälkeen elämäänsä omin avuin tai muiden sopivien tukitoimien avulla.

Lapsiperheiden kotipalvelu

Lapsiperheiden kotipalvelu on lastenhoitoa tai välttämätöntä kodinhoitoapua perheen kotiin. Kodinhoitoa tehdään mahdollisuuksien mukaan aina yhdessä perheenjäsenten kanssa. Välttämätön kodinhoito voi olla esimerkiksi imurointia, ruuan laittoa tai pyykinpesua. Kotipalvelua annetaan sairauden, synnytyksen, vamman tai muun vastaavanlaisen toimintakykyä alentavan syyn tai erityisen perhe- tai elämäntilanteen perusteella. Lapsiperheiden kotipalvelu perustuu laadittuun suunnitelmaan, jossa sovitaan työskentelyn tavoitteet, tuen ja avun tuntimäärä, työskentelyaika perheessä sekä työn sisältö.

Lapsiperheiden kotipalvelu on maksullista ja maksun suuruus riippuu siitä, että onko palvelu tilapäistä (1–3 kertaa) vai säännöllistä. Tilapäisessä kotipalvelussa on kiinteät tuntimaksut, säännöllisen kotipalvelun asiakasmaksu määräytyy kuukausittaisen tuntimäärän mukaan. Kuukausimaksun määrään vaikuttavat perheen koko ja tulot.

Lapsiperheiden kotipalvelua ostetaan niin Joutsassa kuin Luhangassakin yksityiseltä palveluntuottajalta.

Tukiperhe- ja tukihenkilötoiminta

Tukiperhe- ja tukihenkilötoiminta kohdennetaan etupäässä erityistä tukea tarvitseville lapsille, mutta niitä voidaan järjestää myös muille näitä palveluja tarvitseville. Tukihenkilön tai -perheen järjestäminen perustuu palvelutarpeeseen ja asiakassuunnitelmaan. Lisäksi on tärkeää tehdä selkeä sopimus ja suunnitelma tukisuhteen tavoitteista, tiiviystä ja kestosta.

Tukiperheet ovat tavallisia perheitä. Perheet ovat käyneet tukiperhekoulutuksen ja toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen. Tukiperhe voi auttaa esim. tilanteissa, joissa perheellä ei ole muuta tukiverkostoa ja arki on kuormittavaa. Myös esim. vanhempien vaikea ero tai muu perhettä kohdannut kriisitilanne voi olla peruste tukiperheen saamiselle. Tukiperhetoiminnassa lapsi osallistuu normaaliin arkielämään tukiperheessä ja yöpyy tukiperheen luona esimerkiksi viikonloppuisin tai sovittaessa pidempään, kuten loman aikana.

Tukihenkilö on turvallinen aikuinen, jonka työskentely kohdentuu lapseen. Tukihenkilö helpottaa perheen kuormitusta tukemalla arjen sujumista, viettämällä aikaa lapsen tai lasten kanssa, viemällä lasta harrasteisiin, innostamalla ja tukemalla esimerkiksi koulunkäynnissä tai itsenäiseen elämään siirtymisessä. Tukihenkilötoiminta voi olla vapaaehtoistyötä tai ammatillista toimintaa.

Sosiaaliasiamies

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus (KOSKE) tuottaa sosiaaliasiamiehen palvelut Keski-Suomen kuntiin. Sosiaaliasiamies neuvoo ja ohjaa julkisen ja yksityisen sosiaalihuollon asiakasta asiakaslain soveltamiseen liittyvissä kysymyksissä, voi toimia sovittelijana asiakkaan ja palvelun tuottajan välillä, avustaa tarvittaessa muistutuksen tekemisessä, tiedottaa asiakkaiden oikeuksista ja toimii oikeuksien edistämiseksi ja toteuttamiseksi, seuraa asiakkaan aseman ja oikeuksien kehitystä ja antaa siitä vuosittain selvityksen kunnanhallitukselle.

Yhteystiedot: Sosiaaliasiamies Eija Hiekka

Puhelinaika ma-to klo 9-11

p. 044 265 1080

sosiaaliasiamies(at)koske.fi

Kehittämisehdotuksia

- Sosiaalihuoltolain mukaisen perhetyön varhaisen tuen perheohjauksen juurruttaminen osaksi perhekeskus-toimintaa
- Systemisen lastensuojelun – mallin käyttöönotto ja tiimikäytänteiden saaminen osaksi lastensuojelun toimintamallia ja monialaista yhteistyötä
- Luhangan kunnan kotipalvelun perhetyötä tehdään kotihoidosta käsin resurssien puitteissa tai ostopalveluna yksityiseltä palveluntuottajalta. Lastensuojelun perhetyön palvelut on pääasiassa ostettu yksityisiltä palveluntuottajilta.

5.2.5 Perheneuvola

Perheneuvolan tehtävänä on tukea ja edistää lasten ja perheiden myönteistä kehitystä. Perheneuvola järjestää:

1. ohjausta, neuvontaa ja muuta asiantuntija-apua ihmissuhteisiin, perhe-elämään ja lasten kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä
2. tutkimusta ja hoitoa lasten kasvatukseen ja perhe-elämään liittyvissä ongelmissa

Joutsa ja Luhanka ostavat perheneuvolapalvelut Jyväskylän kaupungin perheneuvolalta. Perhe voi omatoimisesti hakeutua perheneuvolan asiakkaaksi. Perheneuvolakäynnit laskutetaan sosiaalitoimesta.

Luhangan kunnan perheneuvolan palveluiden tarve on ollut ajoittaista.

5.2.7 Seurakunta

Seurakunnan kasvatustyössä halutaan tukea lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä. Toiminnassa pidetään esillä kristillisiä arvoja ja rakennetaan seurakuntayhteyttä. Pyrimme myös vastaamaan perheiden ajankohtaisiin tarpeisiin ja huolenaiheisiin.

Seurakunta järjestää avointa toimintaa eri-ikäisille lapsille ja heidän perheilleen:

- Pienten lasten perheille perhekerhoja sekä 3-5-vuotiaille päiväkerhoja.

- Kesäleirit 6-7-vuotiaille.
- Koululaisten iltapäivätoimintaa järjestetään yhdessä Joutsan kunnan sivistystoimen kanssa Joutsan yhtenäiskoulun tuntumassa.
- Leiritoimintaa 8-19-vuotiaille. Leirejä järjestetään yhteistyössä Joutsan kunnan ja/tai Toivakan- Joutsan 4H kanssa.
- Viikoittaista kerhotoimintaa pyritään tarjoamaan alakouluikäisille.
- Rippikouluikäisistä seurakunnan jäsenistä lähes kaikki käyvät rippikoulun.
- Nuorilla on mahdollisuus käydä isoskoulutus ja toimia leireillä isosena.

Seurakunta mukana myös koulumaailmassa päivänavauksien, koulukirkkojen, tuntivierailujen yms. toiminnan kautta.

Huolenaiheet / Haasteet:

- Yksinäisten ja syrjäytyneiden lasten ja nuorten auttaminen.
- Alakouluikäisten toimintaan osallistuminen laskussa esim. kerhojen ja leirien osalta.
- Nuorisotyönohjaajan virkasuhteen osa-aikaistaminen 10/2018 alkaen luo omat haasteensa nuorisotyöhön.

Luhangassa kappeliseurakunta järjestää kerran viikossa alle kouluikäisille kerhotoimintaa. Seurakunnan kanssa tehdään muutenkin moninaista yhteistyötä.

5.2.8 Yhdistykset

MLL

Joutsassa toimii 2 MLL:n paikallisyhdistystä, Joutsan ja Leivonmäen paikallisyhdistykset. MLL:n toimintaan kuuluu viikoittain kokoontuva perhekahvila ja mm. aktiivinen lapsiperheiden puolesta puhuminen ja kannanottojen ja asioiden eteenpäin vieminen kunnassa.

Luhangassa toimii aktiivinen oma paikallisyhdistys

Toivakan-Joutsan 4H-yhdistys

4H antaa lapsille ja nuorille mahdollisuuden löytää omat vahvuutensa tekemällä oppien. Luomme harrastuksen kautta turvallisen ja vastuullisen polun aktiiviseen ja kestävään elämäntapaan, työelämään ja yrittäjyyteen.

Tavoitteenamme on, että 4H-toiminnassa mukana olevista lapsista kasvaa aktiivisia, vastuullisia ja yritteliäitä nuoria. 4H-toiminta tukee kaikissa ikävaiheissa lapsen ja nuoren kasvua kestävään elämäntapaan, työhön ja yrittäjyyteen. Kestävä elämäntapa tarkoittaa 4H-järjestössä ruokakasvatusta, kädentaitoja, nuorten kestävä metsä- ja luontosuhteen rakentumisen tukemista sekä kestäviin valintoihin kannustamista.

lisää toiminnastamme: www.toivakka-joutsa.4h.fi

Lisäksi Joutsassa toimii monia yhdistyksiä, jotka järjestävät nuorille ohjattua liikuntaa, moottorikerho-toimintaa jne. Näiden yhdistysten toiminta on arvokasta, pääosin vapaaehtoistoimintaa ja niiden kautta lapsille ja nuorille tulee erinomaisia mahdollisuuksia päästä käyttämään taitojaan mm. liikunnan ja taiteen parissa.

5.2.9 Päihde- ja mielenterveystyö

Mielenterveystoimisto hoitaa pääasiassa aikuisia psykiatrisia asiakkaita, jolloin on tärkeää lasten ja nuorten huomioiminen vanhempien sairastuttua. Työskentelyssä toteutetaan Lapset Puheeksi – menetelmää. Lapsiperheneuvonpitoja pidetään silloin kun on herännyt huoli jostakin lapsesta. Päihdesairaanhoidajan palvelut järjestää Keski-Suomen Seututerveyskeskus. Lasten ja nuorten psykiatrinen sairaanhoitaja Joutsassa (osan aikaa) palvelee lapsia ja nuoria erilaisissa elämäntilanteisiin liittyvine kriisien ja huolien osalta.

Luhangan kunnassa palvelut järjestää Keski-Suomen Seututerveyskeskus.

Luhangan ja Joutsan kunnalla on yhteinen ehkäisevän päihdetyön työryhmä.

5.2.10 Poliisi

Poliisi pyrkii osaltaan edistämään lasten ja nuorten hyvinvointia puuttamalla aktiivisesti nuorten aiheuttamiin rikoksiin ja häiriöihin. Joutsan poliisiin on nimetty koulupoliisi, joka on vuosia toiminut tehtävässä muun työnsä ohella. Yhteistyö vanhempien ja kunnan sosiaalipuolen kanssa on poliisin mukaan toiminut erittäin hyvin.

Oppitunnit toteutetaan lähinnä koulun pyynnöstä tai poliisin katsoman tarpeellisuuden mukaisesti eli mihinkään varsinaiseen opintosuunnitelmaan niitä ei ole kirjattu.

Liikennevalistuksesta on poliisin organisaatio linjannut, että koulujen tulisi käyttää saatavilla olevia asiantuntijoita, esim. liikenneturvaa kyseiseen tehtävään mieluummin kuin poliisia.

Poliisi antaa osaltaan liikennevalistusta ohjeistamalla mopo- ja mönkijäkuskeja tavattaessa heitä liikenteessä.

Poliisi on käynyt kouluilla selvittelemässä myös sellaisia häiriötekijöitä, joita koulut eivät ole sisäisesti pystyneet saamaan järjestykseen.

Tällaisia ovat mm. kiusaamis-, päihde- ja vahingontekoasiat.

((Väkivaltatilanteita on tällä lukukaudella ollut useita, joista osa on johtanut rikosilmoituksen kirjaamiseen. Koulun kanssa on pohdittu miten taata turvallinen oppimisympäristö oppilaille sekä koulun henkilökunnalle))

Koulujen pyynnöstä poliisi vierailee myös koulujen järjestämissä vanhempainilloissa sekä muissa vastaavissa tilaisuuksissa, resurssiensa mukaan.

Poliisi puuttuu aktiivisesti varsinkin kesäisin esille tulevaan nuorten alkoholin käyttöön yleisillä paikoilla.

Nuorten alkoholinkäyttö on viime vuosina ollut vähenemään päin. Muutamia alaikäisten huumausaineen käyttökokeiluja on tullut poliisin tietoon

Luhangassa ovat aktiivisia samat yhteistyön muodot kuin Joutsassa.

5.2.11 Joutsan Nuorten työpaja -hanke

Joutsan TyöVarikon - Nuorten työpaja -hanke käynnistyi 1.7.2011. Joutsan Nuorten työpaja -hankkeelle on myönnetty vuosittain valtionavustusta nuorten työpajatoimintaan.-Nuorten työpaja -hanketta hallinnoi Joutsan kunnan perusturvaosasto. Nuorten työpajan asiakaskunta muodostuu joutsalaisista alle 29- vuotiaista nuorista, joilla on haasteita sijoittua avoimille työmarkkinoille ja koulutukseen tai sellaisia elämän hallinnallisia puutteita, jotka tuovat haasteita nuoren arkeen.

Nuorten on mahdollista tulla TyöVarikon nuorten työpajalle sosiaaliseen kuntoutukseen, kuntouttavaan työtoimintaan tai työkokeiluun. Myös pajakoulu ja muut järjestelyt peruskoululaisen koulunkäynnin tueksi ovat harkitusti mahdollisia. Työpaja tarjoaa nuorille monipuoliset mahdollisuudet työtoimintaan osallistumiseen sekä oman elämän suunnan ja opinto- sekä työelämän polun löytymiselle. Nuoria tuetaan oman elämänhallintaan, yhteiskunnalliseen osallisuuteen, koulutukseen ja työelämään hakeutumiseen. Palvelun keskiössä on nuoren omien lähtökohtien ja valmennustarpeiden tunnistaminen sekä nuoren osallisuuden vahvistaminen oman arkea tukevien toimintojen ja palveluiden suunnitteluun. Työpajan toimintamuotoina on työ-, yksilö-, ja ryhmävalmennus sekä matalan kynnyksen palveluna starttivalmennus. Yhteistyö TyöVarikon henkilökunnan kanssa on luonnostaankin tiivistä ja työvalmentajat ovat keskeinen tuki nuorille.

Yhteistyötä tehdään myös etsivän nuorisotyön, sosiaalityön, toisten työpajojen ja oppilaitosten kanssa. Nuorten ohjautuminen pajatoimintaan tapahtuu Työ- ja elinkeinopalveluiden, sosiaalitoimen, Joutsan työllisyydenhoidon, etsivän nuorisotyön ja oppilaitosten tai perusopetuksen kautta.

Nuorten työpaja –hankkeessa työskentelee yksi yksilövalmentaja. Yksilövalmentaja hoitaa yhteistyössä Joutsan kunnan perusturvan kanssa hallinnointiin liittyvät asiat sekä kehittää nuorten työpaja toimintaa sekä joutsalaisten nuorten työllisyydenhoitoa kokonaisuudessaan kunnassa.

Nuorten työpajatoiminnassa on havaittu, että usean nuoren kohdalla kiinnittyminen ja sitoutuminen palveluihin on haasteellista. Haasteen kiinnittymiselle tuovat nuorten monialaiset ongelmat mm. mielenterveys- ja päihdeongelmat sekä toimintakyvyn heikkeneminen. Viimeisten vuosien aikana suuntana on ollut, että pajalle ohjautuu kaikkein heikoimmassa asemassa olevat nuoret, jotka ovat tarvinneet monialaisen yhteispalvelun tukea ja vankkaa ohjausta valmentajilta toimintakyvyn ylläpitämisessä. Työpajalla on ollut käytössä päihdetoimintamalli, jonka avulla on pyritty puuttumaan varhaisessa vaiheessa päihteiden ongelmakäyttöön. Pajalta ohjataan tarvittaessa nuori päihdepalveluiden piiriin. Mielenterveyden haasteisiin pajan sekä aikuispsykiatrian poliklinikan yhteistyö on ollut toimivaa ja hoitoonohjaus on saatu mutkattomaksi. Tukipalveluiden käyttö on ollut viime vuosien aikana nousujohteista, pajanuorten monialaisten ongelmien johdosta.

Nuorten työpajan tavoitteena on parantaa valmennukseen osallistuvien nuorten elämän- ja arjenhallintataitoja, toimintakykyä sekä vahvistaa nuorten valmiuksia osallistua koulutukseen tai työllistymiseen. Nuorten haasteisiin pyritään vastaamaan kohdentamalla resursseja erityisesti yksilövalmennukseen. Nuorten työpajalle on mahdollista ottaa valmennukseen yhtäaikaaisesti noin 10 nuorta. Asiakkaiden toimintakyky ja tuentarve vaikuttaa kuitenkin siihen kuinka monta nuorta

voi olla yhtä aikaisesti nuorten työpajalla. Nuoret ovat ohjautuneet pajajaksoille te-toimiston ja Joutsan kunnan työllisyydenhoidon yhteistyönä.

Yksilövalmennuksen ja kullekin asiakkaalle räätälöidyn työvalmennuksen lisäksi nuorten työpajalla toteutetaan ryhmävalmennusta. Työvalmennus perustuu TyöVarikon henkilökunnan osaamisen hyödyntämiseen. Tämä takaa nuorille monipuolisia mahdollisuuksia työpajatoiminnassa, nuoren omat kiinnostuksen kohteet huomioiden. Lisäksi Nuorten työpajalla on mahdollista osallistua Maalaa ja voi hyvin taidekurssille, jonka tavoitteena on vahvistaa nuoren itsetuntemusta ja oman elämän suunnan löytymistä. Nuorten työpaja tarjoaa tarvittaessa paikkoja myös luhankalaisille nuorille.

6. Keski-Suomen Perhekeskustoiminnan 2021-2022 toiminnan juurruttaminen ja edistäminen

Kehittämistyön nostot:

- vanhemmuuden tuki sekä varhainen tuki sekä hoito ja kuntoutus
- kohtaamispaikkatoiminnan jatkokehittäminen
- parisuhde- ja eroauttaminen
- seurustelu- ja lähisuhde ja perheväkivallan ehkäisyn ja toimintamallien käyttöönotto

7. Kyselyitä ja tuloksia

7.1 Kouluterveyskysely

Kouluterveyskyselyn tulokset 2021 ovat tämän suunnitelman liitteenä. Luhangan kunnan osalta tietoja ei tietosuojasyyden vuoksi voida julkaista.

Kouluterveyskyselyn tavoitteena on koko kouluyhteisön hyvinvoinnin ja oppilaiden terveyden edistäminen sekä terveen kasvun ja kehityksen tukeminen. Työtä tehdään luottamuksellisesti yhdessä oppilaiden, vanhempien, opettajien ja muun oppilashuollon henkilöstön kanssa.

Kouluterveyskyselystä saadaan runsaasti laadukasta ja kattavaa tietoa lasten ja nuorten hyvinvoinnista, terveydestä, koulunkäynnistä ja opiskelusta, osallisuudesta sekä avun saannista ja tarpeisiin vastaavuudesta. Kunnan tulee hyödyntää kouluterveyskyselyn vastauksia hyvinvointijohtamisessa, esimerkiksi laadittaessa hyvinvointikertomusta, lapsi- ja nuorisopoliittista ohjelmaa tai lastensuojelusuunnitelmaa. Kysely toteutetaan joka toinen vuosi.

Valtakunnan tasolla Kouluterveyskyselyn tuloksia käytetään esimerkiksi politiikkaohjelmien ja erilaisten lakien toimeenpanon seurannassa ja arvioinnissa. Kouluterveyskyselyn tuloksia on esitelty hyvinvointi- ja sivistyslautakunnassa vuosina 2019 ja 2021 sekä tullaan esittelemään myös vuonna 2023. Tuloksia on nostettu esille myös Joutsan yhtenäiskoulun vanhempainoimikunnassa, opettajankokouksissa sekä joiltain osin myös muissa luottamuselimissä.

Joutsan kunnan kouluterveyskeskuskyselyssä on ollut mukana myös luhankalaisia yläasteen oppilaita ja lukiolaisia.

8. Uudet työskentelymallit ja kehittämisehdotukset

Kouluun on tullut uusia työskentelymalleja. Koululla on vuonna 2020 aloittanut YPRI-ryhmä eli yksilöllinen perusopetus, johon on palkattu oma erityisluokanopettaja.

Kuraattoriyöhön on tullut lisäystä vuoden 2022 aikana uuden työntekijän aloitettua työnsä.

Hyvinvointisuunnitelmaa 2021 alkaen tehtäessä useammalta taholta on tullut toive saada Joutsaan erityisnuorisotyöntekijä ja kehittää lapsiperheiden kotipalvelua entistä joustavammaksi.

Mielenterveyspalveluiden lisääntynyt tarve kanavoituu erikoissairaanhoidon, samoja asiakkaita on lastensuojelussa ja erityisopetuksessa. Yhteinen palvelujen kehittäminen on välttämätöntä ja erityispalveluiden tulee olla peruspalveluiden tukena. Lasten ja nuorten psykiatrinen sairaanhoitaja on aloittanut Joutsassa vuonna 2017 ja työskentelee paljon koululla. Hänen työpanoksensa on vähentänyt raskaamman hoidon tarvetta, kuten alla olevasta tilastosta selviää.

Lastensuojelussa ja lasten mielenterveyspalveluissa sosiaali- ja terveystoimen tulee tehdä läheisempää yhteistyötä. SOTE-tiimissä terveydenhuollon ja sosiaalityön työntekijät tapaavat 1-2 kertaa kuukaudessa, jolloin mukaan kutsutaan asiakas itse ja tarpeen mukaan muita asiantuntijoita.

Kunnan LAPE-tiimissä pohditaan ajankohtaisia lapsiperheasioita ja päivitetään mm. lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. LAPE-tiimin valitsee perusturvalautakunta valtuustokaudeksi kerrallaan.

Perhekeskustiimissä kokoontuvat lapsiperheiden parissa työskentelevät henkilöt, vähintään yksi henkilö terveystoimesta, sivistystoimesta ja sosiaalitoimesta. Perhekeskustiimissä keskustellaan asiakasperheen luvalla asiakasasioista ja myös yleisistä asioista. Sen jälkeen kokoontuva perhetiimi

pohtii perheen asioita pienemmällä joukolla siten, että perhe on mukana. Perhekeskus- ja perhetiimi ovat osa moniammatillista arviointia, joka on Keski-Suomessa keskeinen perhekeskusmallin mukainen työmenetelmä.

Perhekeskus Tammen rakentuminen sekä fyysisenä tilana, että perheiden kanssa työskentelevien ammattilaisten yhteisenä työtilana edistää yhteistyötä ja palvelujen portaattontaa saatavuutta. Perhekeskus Tammen toiminta alkoi loppuvuodesta 2020.

Oppilashuollon ohjausryhmässä ja opiskeluhuoltoryhmässä pohditaan ja suunnitellaan koulun palveluiden kehittämistä osana kunnan lapsiperhepalveluita. Oppilashuollon asiantuntijaryhmässä on mukana oppilas itse ja eri työntekijöitä tarpeen mukaan.

Lapsille ja nuorille on järjestetty erilaisia tapahtumia, kuten koululaisten kesätoimintaa ja perheretkiä. Nuorten mielipiteitä kartoitettiin nuorisovaltuuston kautta. Kesätoiminta jatkuu edelleen kesällä 2021 ja rahoitus hoidetaan edelleen lahjoitusrahastosta. Myös valtionavustuksen hakeminen on mahdollista, mikäli siihen rahoitusta osoitetaan.

Uusi bänditila valmistui nuorten käyttöön Työvarikon tilojen yhteyteen ja varustelu on saatettu hyvälle tasolle vuoden 2019 aikana.

Joutsan Nuorisokahvila on ollut kesää lukuun ottamatta avoinna viikoittain ja aukioloaikoja on lisätty. Nuoret pääsivät itse vaikuttamaan nuorisotilaan tehtäviin hankintoihin.

Joutsan kunnan hyvinvointityöryhmä nosti keväällä 2021 kokouksessaan painopisteeksi tulevalle vuodelle nuorisolain mukaiseen ikäluokkaan kuuluvien huomioimisen. Tästä käytännön esimerkkinä ovat lokakuussa 2021 toteutettavat nuorten hyvinvointiviikko sekä yhtenäiskoulussa toteutettava Osallistu-vaikuta -teemapäivä.

Tekninen toimi ja vapaa-aikatoimi ovat yhdessä mahdollistaneet olosuhteet harrastamiselle kunnostamalla lähiliikuntapaikkoja - ja reittejä. Lupabyrokratiaa on pyritty helpottamaan ja tapahtumien järjestämiskynnystä on pyritty madaltamaan. Esimerkiksi katualueita voidaan osoittaa kunnan puolesta tapahtuma-alueiksi jopa maksutta.

9. Yhteenveto lastensuojelun ja lapsiperheiden sosiaalityön nykytilasta ja kehittämisestä

Joutsan Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa ennaltaehkäisevän työn painopistealueita ja kehittämisen kohteita ovat varhainen ennakointi peruspalveluissa, moniammatillisen yhteistyön tehostaminen, osallisuuden vahvistaminen, syrjäytymisen ehkäiseminen ja hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen.

Lasten terveen kasvun ja hyvinvoinnin turvaaminen on tärkeä sijoitus tulevaisuuteen. Väestön ikääntyminen ja ikärakenteen muutos asettavat haasteen ja huolen syntyvyydestä, johon vaikuttaa perheiden tilanne ja lapsiperheiden palvelut. Työelämän haasteet ja toimeentulon vaikeudet heijastuvat lasten asemaan. Kodit sekä vanhemmat ovat lasten terveen kasvun kannalta avainasemassa, joten palvelujärjestelmän keskeisenä tehtävänä on perheiden tukeminen ja hyvinvointipalveluiden tulee edistää tervettä kehitystä ja kehityksellinen tuki tulee antaa lapselle ja ympäristölle. Palveluiden tulee edistää terveyttä ja ehkäistä syrjäytymistä sekä ongelmiin tulee puuttua varhain. Esimerkiksi päihteidenkäytön vähentäminen on Joutsassa yksi keskeisimmistä tavoitteista.

Lasten ja perheiden kanssa toimivien viranomaisten on tuettava vanhempia ja huoltajia heidän kasvatustehtävässään ja pyrittävä tarjoamaan perheelle tarpeellista apua riittävän varhain sekä ohjattava lapsi ja perhe tarvittaessa lastensuojelun piiriin. Lastensuojelun palvelujärjestelmällä vastataan lastensuojelun tarpeisiin. Lastensuojelua on lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu. Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua toteutetaan tekemällä lastensuojelutarpeen selvitys ja asiakassuunnitelma sekä järjestämällä avohuollon tukitoimia. Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua ovat myös lapsen kiireellinen sijoitus ja huostaanotto sekä niihin liittyvä sijaishuolto ja jälkihuolto.

Lastensuojelun lisäksi kunta järjestää lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sosiaalihuoltolain mukaisia ehkäiseviä palveluja silloin kun lapsi tai perhe ei ole lastensuojelun asiakkaana. Palveluilla edistetään ja turvataan lasten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tuetaan vanhemmuutta. Kunnan palvelut on järjestetty perhekeskusmaiseksi kokonaisuudeksi, joka tukee lapsiperheitä. Perhekeskusyhteistyöhön kuuluvat kunnan kaikki lapsiperhepalvelut mm. varhaiskasvatus, äitiys- ja lastenneuvolapalvelut, perheneuvola, ja sosiaalihuoltolain mukaiset palvelut ja lastensuojelu, Perhekeskus tekee yhteistyötä oppilashuollon, nuorisotyön ja terveydenhuollon kanssa. Lapsen hoidon ja tuen tarve on selvitettävä, kun lapsen vanhempi, huoltaja tai muu lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaava henkilö saa päihdehuolto- tai mielenterveyspalveluja.

Liitteessä 1 on yhteenvetona hyvinvointisuunnitelman painopistealueet ja kehittämisteemat sekä yksityiskohtaiset toteuttamishdotukset.

10. Suunnitelman seuranta ja arviointi

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on keskeinen seurannan ja arvioinnin väline.

Lähiuosina lastensuojelu, sosiaalityö ja terveydenhoito hyvinvointialueiden toiminnoiksi. Yhteistyön muiden lapsiperheiden palveluiden kanssa jatkuu myös uudessa mallissa. Perhekeskusmallin kehittäminen ja eteenpäinvieminen on koulun oppilashuollon ohella

keskeisimpiä kehitettäviä asioita. Se edellyttää yhä laajempaa yhteistyötä sosiaalitoimen, sivistystoimen ja terveyspalveluiden välillä, jotta palvelut saataisiin yhdistettyä toimivaksi lapsiperheiden palveluiden kokonaisuudeksi.

LIITE 1 Yhteenveto Joutsan lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilasta ja suunnitelman toteutumisesta 2022

Tavoitteena on luoda Joutsasta viihtyisä, turvallinen ja haluttu asuinpaikka.

Painopistealueet	Kehittämisteemat/-haasteet	Kehittämisen toteutus (vastuu, aikataulu ja resurssit)
-------------------------	-----------------------------------	---

Monialaisen yhteistyön tehostaminen

- Monialaisen mallin luominen

Perhekeskusmallin mukaisen moniammatillisen työskentelyn toteuttaminen Joutsassa

- Perhekeskusmallin juurruttaminen. Perhekeskustiimi on verkostomuotoista monialaista työtä perheiden tukemiseksi ja yhteisen suunnitelman luomiseksi. Perhekeskustiimin lisäksi toimii perhetiimi, jossa on aina asiakasperhe mukana.
- Perhekeskus Tammen käyttöönotto sote-keskuksessa loppuvuodesta 2020
  1. Sosiaali-, terveys- ja sivistystoimi sekä varhaiskasvatus edustettuna
  2. Lapset puheeksi -mallin käyttöönotto palveluissa syksystä 2018 alkaen
- Monialaisen opiskeluhoitotyön ylläpitäminen ja toteuttaminen (yhteisöllinen ja yksilökohtainen opiskeluhoitotyö)
- Työntukikahvilatoimintamallin tehokas käyttöönotto opettajille, psyk.sh:n ja kuraattorin toimesta
- Vanhempien vertaistukikeskusteluillat

--	--	--

<p><i>Varhainen ennakointi peruspalveluissa</i></p> <p><i>Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kouluterveyskyselyn hyödyntäminen laadittaessa hyvinvointisuunnitelmaa ja kunnan palvelustrategiaa <p>-</p> <p>-</p> <p>-</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vanhemmuuden tukeminen <ul style="list-style-type: none"> • Ennaltaehkäisevä työote peruspalveluissa <p>Varhaiskasvatuksen haasteita</p> <ul style="list-style-type: none"> • Laadukas varhaiskasvatus • Toimiva yhteistyö perheiden ja muiden tahojen kanssa • Ammatillisuus • Myönteinen imago • Riittävät varhaiskasvatuspalvelut myös sivukylille • Varhaiskasvatuksen toimintatilat 	<ul style="list-style-type: none"> • Jyväskylän perheneuvolan palveluiden jatkuvuus paikallisesti <p>Äitiys- ja lastenneuvola</p> <ul style="list-style-type: none"> • Neuvokas perhe –menetelmän jatkaminen, Lapset puheeksi –menetelmän käyttöönotto • odottavien perheiden ja pikkulapsiperheiden tiivis tukeminen ja ohjaaminen neuvolan kanssa • koulupsykologityön resursointi nykyistä tarvetta vastaavaksi • Parisuhteen vahvistaminen perheissä, tukipalvelujen järjestäminen paikallisesti • Ennaltaehkäisevä sosiaalihuoltolain mukainen perhetyöntekijä neuvolan kotikäynneillä mukana • Vanhemmuutta tukevien ryhmien suunnittelu ja toteutus <p>Varhaiskasvatus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman päivittäminen ja käyttöönotto 1.8.2022 alkaen • Maksuton varhaiskasvatus 5-vuotiaille ajalle 1.8.2019-31.7.2020 • Henkilöstön koulutus, tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen, Papilion ohjelman käyttöön otto v. 2019
---	---	--

		<ul style="list-style-type: none"> • Joutsa liikkuu terveyshankkeen toteuttaminen varhaiskasvatuksessa 2019-2020 • Vaihtoehtoisten tilavaihtoehtojen suunnittelu • 2-vuotinen esiopetuskokeilu 1.8.2021 alkaen • varhaiskasvatuksen erityisopetuksen varmistaminen (2020-)
--	--	---

<p><i>Syrjäytymisen ehkäisy</i></p> <p><i>Liikunnallisen elämäntavan edistäminen</i></p>	<p>-</p> <p>-</p> <p>Erytistarpeisten lasten perheiden tukeminen</p> <p>Monipuolisen toiminnan houkuttavuus vs. digimaaailma</p> <p>Lastensuojelun/sosiaalityöntekijöiden resurssit:</p> <p>Merkittävä koulukuraattorityön tarve</p> <p>Lapsiperheiden kotipalvelu</p>	<p>-</p> <p>Terveys- ja sosiaalityöt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nepsy-valmennus perheille koulutettujen ohjaajien toimesta. • Nepsy-ohjaajan työskentely koulussa syksystä 2021 alkaen osana erityistä ohjaustehtävää <p>Vapaa-aikatoimi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Etsivän nuorisotyön hankkeen jatkuminen. Luhanka on tullut ostopalvelun kautta mukaan tähän toimintaan • Harrastekalenteri kunnan alueella tarjottavista palveluista kunnan kotisivuille on koottu uudelleen syksyllä 2021 <p>Seurakunta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nykyisten palvelujen ja leiritoiminnan jatkaminen <p>Yhdistykset</p> <ul style="list-style-type: none"> • MLL:n perhekahvilatoiminnan jatkuminen yhteistyössä perhetyöntekijän kanssa. • Leivonmäen nuortenillat yhdessä Leivonmäen Pyryn kanssa – nämä muuttuivat harrastamisen Suomen mallin kerhoiksi 2021-2022. <p>Urheiluseurat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Monipuolisempaa tiedottamista harrastuksista yhteistyössä vapaa-aikatoimen kanssa.
--	--	---

	-	<p>Mielenterveys- ja päihdepalvelut</p> <ul style="list-style-type: none"> • Resurssit perheiden tukemiseen ja nuorten mielenterveyden tukemiseen • Ehkäisevän päihde- ja mt-työn suunnitelma 2022 <p>Lastensuojelu ja lapsiperheiden sosiaalityö</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lasten kesätoiminnan jatkaminen kesäkuun aikana 2024. Jatkuu hyvinvointi- ja sivistystoimen hallinnoimana. • Lasten perheretkitoiminta 2 krt/vuosi. Avustetaan rahastovaroista. • Nuorten työpajan jatkuminen • Nuorten starttipajatoiminta - jatkuvuus • Sosiaalihuoltolain mukainen perhetyö matalan kynnyksen palvelua, • Kuraattoripalveluihin lisäresurssia saatu keväällä 2022 • Lapsiperheiden kotipalvelun saatavuus ja sijaisjärjestelyjen toimivuus.
--	---	---

Painopistealueet	Kehittämisteemat/-haasteet	Kehittämisen toteutus (vastuu, aikataulu ja resurssit)
------------------	----------------------------	--

<p style="text-align: center;"><i>Osallisuuden vahvistaminen</i></p>	<p>-</p> <p>Opinto-ohjauksen ja oppilashuollon haasteita</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nivelvaiheitten tärkeys, siirtyminen alakoulu-yläkoulu-2. aste. <p>Erityisopetuksen haasteita</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poikien parempi viihtyvyys yläkoulussa – jälki-istuntojen kasautumisen välttäminen • Hiljaiset, vetäytyvät ja yksinäiset oppilaat • Kolmiportaisen tuen järjestäminen, opettajien sitoutuminen aktiivisiksi toimijoiksi • opetuksen eriyttäminen ja opetusryhmien pienentämismäärärahojen tehokkaan käytön varmistaminen • Uusi OPS ja uuden opiskeluhoitolain tuomat muutokset opiskeluhoitotyön rakenteessa sekä toimintatavoissa • Avustajaresurssin riittävyys ja koulutetun henkilöstön saatavuus • Oppilasaineksen haastavuus 	<p>Opinto-ohjaus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opinto-ohjauksen ja opiskeluhoitoryhmän työn suuntaaminen nivelvaiheisiin. • Henkilökohtaiset ohjauskeskustelut 8- ja 9-luokkalaisille • Oppivelvollisuuden laajentaminen alkaen 1.8.2021 <p>Erityisopetus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erityisoppilaiden oppiaineiden yksilöllistäminen ajoissa, psykologin tutkimukset tehdään entistä varhaisemmin. • Erityisopettaja- ja avustajaresurssin jatkuvuus • Erityisopetuksen pienryhmän jatkuminen. Vuonna 2017 aloittanut pienryhmä on osoittautunut tärkeäksi tukitoimeksi erityisopetuksen tarpeessa oleville lapsille. • Pienryhmän perustaminen 2020 vaativan erityisen tuen tarpeisiin • Ylempien luokkien erityisen tuen ryhmän perustaminen 2022. <p>Yhtenäiskoulu ja Kurkiauran koulu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pihan rakentaminen viihtyisäksi ja liikunta- ja leikkimismahdollisuuksien tarjoaminen koululaisille. Paljon on jo saavutettu, mutta piha-alueita voi vielä kehittää. • Uusia leikkilaineita hankittu 2020 • Kurkiauran koulun piha-alueita ja liikuntapaikkoja kohennettu
--	--	---

Painopistealueet	Kehittämisteemat/-haasteet	Kehittämisen toteutus (vastuu, aikataulu ja resurssit)
-------------------------	-----------------------------------	---

	<p>-</p> <p>Opinto-ohjauksen ja opiskelijahuollon haasteita lukiossa</p> <p>-</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opiskelijahuollon tukipalveluiden saavutettavuus myös jatkossa • Jatko-opintoihin hakeutumisen muuttuminen ja jatko-opintopaikkojen väheneminen • Luki- ja oppimisvaikeuksien tunnistaminen ja tukimuotojen tarjoaminen lukiolaisille • Yhteistyö paikallisten yrittäjien kanssa – työllistyminen kotipaikkakunnalle • Etsivän nuorisotyön tuki vielä paikkaansa etsiville lukiolaisille. <p>Kehitysvammaiset ja vammautuneet lapset ja nuoret</p> <p>-</p>	<p>Lukion opiskelijahuollon palvelut</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuraattori- ja psykologipalveluiden jatkuvuus ja resurssit lukio-oppilaiden palveluihin • Henkilökohtaiset ohjauskeskustelut kaikille oppilaille <p>Kehitysvammaiset ja vammautuneet lapset ja nuoret</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erityislasten huomioiminen kunnan palveluissa nykyistä paremmin (LAPE-toimenpideohjelma).
--	---	---

Liite 2. Liikuntapaikat

Liikuntahallit ja kuntosalit:

Joutsan liikuntahalli (960m²), Tapiontie 3, 19650 Joutsa

Lukion liikuntasali (300 m²), Savontie 1, 19650 Joutsa

Kurkiauran koulun liikuntasali (200m²), Leivonmäentie 6, 41770 Leivonmäki

Leivonmäen kuntosali, Leivonmäentie 6, 41770 Leivonmäki

Joutsan kuntosali, Jousitie 54 B, 19650 Joutsa

Leivonmäen uimahalli, Leivonmäentie 6, 41770 Leivonmäki

avoinna:

maanantaisin   klo 16.00-19.00

tiistaisin   klo 16.00-20.00

keskiviikko   klo 15.00-20.00

torstai   klo 15.00-19.00

Luhanka:

Luhangan koulun liikuntasali

Luhangan koulun kuntosali, Tammijärventie 316, 19910 TAMMIJÄRVI

Kylätalon kuntosali, Kotipellontie 1, 19950 LUHANKA

Joutsan urheilukenttä, Tapiontie 3, 19650 Joutsa

Kestopäällysteinen urheilukenttä

- juoksuradat, heitto- ja hyppypaikat, nurmikenttä

Leivonmäen urheilukenttä

41770 Leivonmäki

- juoksuradat, heitto- ja hyppypaikat, nurmikenttä

Joutsan tekonurmikenttä

- jalkapallo- ja pesäpesäpallokenttä.

Muut kentät:

Lukion kenttä, kivituhkapinta, leikkitelineitä. Talvisin luistelualue

Kurkiauran koulun kenttä/lähiliikuntapaikka, tekonurmi.

Rutalahden kenttä, tenniskenttä. Talvisin jääkiekkokaukalo

Mieskonmäen kenttä, kivituhkapinta

Kuntoportaatt Joutsan urheilukentän yhteydessä

Luhanka:

Luhangan koulun urheilukenttä, Tammijärventie 316, 19910 TAMMIJÄRVI, talvisin mahdollisuus luistella

Luhangan frisbeegolfrata, pururata Tammijärven koulun ympärillä,

Tammijärventie 316 19910 TAMMIJÄRVI

Kylätalon luistelukenttä, Kotipellontie 1, 19950 LUHANKA

Kylätalon kuntoportaatt, Kotipellontie 1, 19950 LUHANKA

Kylätalon kuntosalilaitteet ulkona, Kotipellontie 1, 19950 LUHANKA

Pienpalloilualue

Koulutie, 19650 Joutsa

2 tenniskenttää, koripallokenttä, talvisin jääkiekkokaukalo

Kuntoradat:

Joutsan kuntorata 1-7,5km, talvisin hiihtoladut

Leivonmäen kuntorata 1,2 km ja koulun välituntilatut. Talvisin hiihtoladut

Mieskonmäen kuntorata

Luhanka:

Tammijärven koulun kuntorata, 1km, talvisin mahdollisuus hiihtää

Kirkonkylän kuntorata, n. 1 km, talvisin mahdollisuus hiihtää

Moottoriurheilua voi harrastaa Joutsan Seudun Ratakeskuksessa.

Röksäntie 169, 19650 Joutsa

Luontoliikuntamahdolliset:

Leivonmäen kansallispuiston kävelyreitit sekä talvisin retkihihtolatu

Rutalahden koskikaran kierros

Valklammin pitkospolkureitti (opastaulu ja lähtö vanhalta urheilukentältä)

viitoitettu pyöräilyreitistö Joutsan, Leivonmäen ja Korpilahden alueelta

melontareitit, suunnistusalueet

Ratsastusta järjestää paikalliset ratsastustallit, moottorikelkkareittejä paikallisilla yrittäjillä ja paikallisella yhdistyksellä.

Luhanka:

Tammijärven uimaranta, kota ja rantasauna, Tammijärventie 316, 19910 TAMMIJÄRVI

Ratsastusta tarjoavat paikalliset ratsastustallit.

Nuorisotilat:

Nuorisokahvila

Länsitie 5, 19650 Joutsa.

Bänditila

Koulukeskuksessa.

Käytettävissä äänentoistolaitteet, eri instrumentteja.

Liite 3. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1.8.2014

Monialaiset työryhmät

	Jäsenet	Tehtävät	Kokoukset
Opiskeluhuollon ohjausryhmä (koulutuksen järjestäjä tai koulutuksen järjestäjät)	Koulutuksen järjestäjä: sosiaalipalvelut: koulu- tai opiskeluterveydenhuollon edustaja muut: edustaja/edustajat sosiaalitoimesta, varhaiskasvatuksesta, vapaa-aikatoimesta ja terveydenhuollosta.	Yleinen suunnittelu, kehittäminen, ohjaus ja arviointi Yhteistoiminta tulevan hyvinvointialueen toimijoiden kanssa	Neljä kertaa lukuvuodessa
Opiskeluhooltoryhmä (oppilaitoskohtainen)	Koulu tai oppilaitos: Psykologi- ja kuraattoripalvelut: Koulu- tai opiskeluterveydenhuolto : Muut: oppijat, huoltajat, oppilaanohjaaja, erityisopettaja jne. Ryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja.	- Oppilaitoksen opiskeluhuollon suunnittelu, kehittäminen, toteuttaminen ja arviointi - terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ja ongelmia ehkäisevä työ - Kouluterveyskyselyn ym. hyödyntäminen	Noin kerran kuukaudessa
Asiantuntijaryhmä (oppilaitoksittain, yksittäisen oppijan asiat)	Kootaan tapauskohtaisesti Ryhmässä esimerkiksi terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi, opinto-ohjaaja ja oppijan opettaja. Asiantuntijaryhmä nimeää vastuuhenkilön, jolla kirjaamisvelvoite.	Oppijan/oppijaryhmän tuen ja opiskeluhuollon tarpeen selvittäminen	Tarvittaessa.

Suunnitelmat			
	Tekijät	Keskeiset sisällöt	Huomioitava
Opetussuunnitelman päivittäminen oppilashuollon osalta	Koulutuksen järjestäjä yhteistyössä sosiaali- ja terveyshuollon viranomaisten kanssa	Normi.	Päivitys kesäkuussa 2023
Kirjaukset opiskeluhoollosta lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan (LSL (417/2007) 12 §)	Koulutuksen järjestäjä yhteistyössä sosiaali- ja terveystoimen kanssa	<ul style="list-style-type: none">) Opiskeluhoollon tavoitteet ja paikallisen toteuttamistavan keskeiset periaatteet;) arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta, käytettävissä olevista opiskeluhoitolpalveluista ja avustajapalveluista sekä tuki- ja erityisopetuksesta;) toimet, joilla vahvistetaan yhteisöllistä opiskeluhoolltoa ja opiskelijoiden varhaista tukea;) tiedot suunnitelman toteuttamisesta, seurannasta sekä opiskeluhoollon laadunarvioinnista. 	Hyväksytään hyvinvointi- ja sivistyslautakunnassa, perusturvalautakunnassa, kunnanhallituksessa ja kunnanvaltuustossa osana hyvinvointisuunnitelmaa, huomioidaan talousarviota – ja suunnitelmaa laadittaessa
Opiskeluhoolltosuunnitelma (oppilaitoskohtainen)	oppilaitoksen henkilöstö, opiskelijat, huoltajat	<ul style="list-style-type: none">) Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitolpalveluista;) oppilaitosyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi ja tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi;) yhteistyön järjestäminen opiskelijoiden ja heidän perheidensä sekä oppilaitoksessa työskentelevien ja muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa;) suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta. 	Voi olla useamman oppilaitoksen yhteinen. Koulutuksen järjestäjä seuraa toteutumista. Suunnitelma päivittyy kuntakohtaiseksi 2023. Suunnitelman yhteensopivuus hyvinvointialueen suunnitelman kanssa.

		<p>) kiusaamiselta ja häirinnältä;</p> <p>) toimenpiteet opiskeluhoitosuunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta).</p>	
--	--	--	--